

4. -
ARNOŠT OLIVA

PRVNÍ SV. ZPOVĚĎ

KATECHESE PRO MLÁDEŽ

NAKLADATELSTVÍ KROPÁČ & KUCHARSKÝ

ARNOST OLIVA

Příprava
na první svatou zpověď
KATECHESE PRO MLÁDEŽ

NAKLADATELSTVÍ
KROPÁČ & KUCHARSKÝ V PRAZE

OBSAH :

Význam vyučování	5
----------------------------	---

A. Vysvětlení pojmů.

Co jest hřích?	8
Milost	13
Svátosti	17

B. Část theoretická.

Pokání	20
Zpytování svědomí	24
Lítost	26
Nadpřirozená lítost	30
Opravdové předsevzetí	32
Jak vzbuditi lítost a opravdové předsevzetí?	35
Zpověď	36
Dostiučinění	48

C. Část praktická.

Příkázání Boží	51
Vzbuzení lítosti a předsevzetí	67
Bůh trestá hřích	68
Jak se vzbuzuje lítost z lásky?	72
Zpověď a dostiučinění	78

Nihil obstat

MONS. DR. ANTONIUS STRÍŽ,
ensor

Imprimatur

PRAEL. DR. THEOPHILUS OPATRNÝ,
Vicarius generalis

Nr 3917

Druhé vydání

VYTISKL ČESKOMORAVSKÝ KOMPAS V PRAZE-SMÍCHOVĚ

1. Význam vyučování.

Svatost pokání a Nejsvětější svátost oltářní můžeme a máme přijímati velmi často. Pokání, svátost ustanovená na odpuštění hříchů, hojí nemoci a rány duše a zjednává ztracenou milost. Nejsvětější svátost jako pokrm duše živí a rozmnožuje, sílí a udržuje drahocenný a nutný život posvěcující milosti. Obě svátosti mají jako prostředky posvěcení a milosti mimořádný význam v životě každého křesťana. Má-li se život křesťana vytvářeti v činný praktický náboženský život, nadšený pro Boha a jeho čest, má-li katolík konati své spasení s bázní a třesením, jest nutno, aby dovedl čerpati z tohoto dvojího zdroje milosti a náležitě využití milosti Boží pro svou duši.

Z uvedeného vidíme důležitost poučování mládeže i lidu o těchto svátostech, především důležitost prvního poučování. Nejlepší a nejcennější, co může učitel náboženství dětem dáti, je důkladné poučení používati v životě obou těchto prostředků milosti s pravým porozuměním, svatou horlivostí, opravdovou svědomitostí a radostným nadšením. Nejlepší učitel náboženství jest ten, kdo naučil děti náležitě se zpovídati a důstojně přijímati.

Poučování o svátosti pokání a oltářní musí býti zaraženo do vyučovacího plánu na nižších i vyšších stupních. První poučování klade solidní základy, omezuje se tedy jen na to nejnutnější. Na pevném základě buduje se stále dále — ne stejnými otázkami ani stejným postupem — aby netrpkly zájem a pozornost větších žáků. Materiálu je dosti, může se tedy s různých hledisk doplňovati a prohlubovati

asi podobně, jak se děje při křesťanských cvičeních a kázáních. Vyžaduje to jistě svědomité přípravy a vážného studia.

Zbytečno podotýkati, že první svatá zpověď a první svaté přijímání vyžadují neobyčejně veliké svědomitosti a zvláštní pozornosti. Jest to jistě obtížné, ale nesmírně vděčné, neboť čím dítě menší, tím i větší zájem a přístupnější srdce. Obtíže, naskytnou-li se, nutno považovati za zcela přirozené; dítě v tom věku nemůže hned vše chápati. Obtíže snadno odstraníme láskou, trpělivostí a náležitým pochopením duše.

2. Kdo má toto poučování udělovati?

Přirozeně kněz; nikdo v osadě nemá většího zájmu, jak se mládež zpovídá a jak přijímá. Duchovní, pastýř nesmrtelných duší, musí a bude se starati v první řadě a před vším ostatním o to, aby duše i nejmenších osadníků byly náležitě připraveny k tak důležitému kroku pro celý život i věčnost, neboť pravidelně se člověk zpovídá, jak se tomu naučil v mládí.

Kde náboženství vyučují síly laické, musí kněz aspoň několik hodin věnovati konečné přípravě. Co se zanedbá nebo pochybí, to se pak těžko napravuje. Nejlepší teorie zůstává jen teorií, chybí-li zkušenost.

3. Kdy mají děti jíti k první svaté zpovědi?

Náhledy o tom mohou a budou se různiti. Přihlížíme-li k našim náboženským poměrům, musíme doznati, že naše

katolické matky v tomto směru jsou většinou zcela lhostejné, náboženský život ospalý. V otázkách katechismu mají děti jakousi pomůcku; příprava sama předpokládá jistou znalost biblických článků a základních náboženských pravd.

4. Jak postupovati?

Vyučování musí se omeziti na nejnutnější míru teoretického vědění. K náležitému porozumění nutno zopakovati nebo vysvětliti pojmy o hříchu, milosti, svátostech; přikázání se vysvětlí při zpytování svědomí. Jako je nutné v z d ě l á n í r o z u m u, jest nutné k prvnému svatému přijímání i v z d ě l á n í s r d c e. Toho se dosáhne připojením na část teoretickou (základní) a praktickou. Dítě musí chápati stav ubohosti a hříšnosti. Pokora a lítost srdce musí býti co nejvíce možno působivé (účinné). Zvláště budou zdůrazněny milost a synovství dítek Božích, aby je dítě velice cenilo a po nich toužilo.

Jako třetí hlavní cíl, který možno spojit s prvním a druhým, ale oddělujeme jej z důvodů praktických, jest poučení o jednotlivých částech k svátosti pokání nutných, můžeme říci: n á v o d k z p o v ě d n í p r a k s i. Tento cíl s druhým, vzdělání srdce, jsou nejdůležitější. Dítě se může zcela dobře zpovídati, neví-li co znamená zpytování svědomí, co je lítost, ale ví-li, jak svědomí zpytovati, jak vzbuditi lítost, jak se srdce při tom má zúčastniti.

A. VYSVĚTLENÍ POJMŮ.

Přestoupení přikázání.

Budeme se učit, jak se mají hodné děti zpovídati, aby jim Pán Bůh odpustil hříchy.

Co jest hřích?

Koho Bůh stvořil naposledy? Jak se jmenovali první lidé? Kde žili první lidé? Kdo dal lidem tu krásnou zahradu? Co Bůh přikázal prvním lidem?

Toto přikázání nebylo příliš těžké, Adam a Eva mohli je snadno splnit, zachovati, ale nezachovali. Co řekl had Evě? „Proč vám Bůh zakázal jísti se všech stromů rajských?“ Eva odpověděla: „Z ovoce stromů, které jsou v ráji, jísti smíme; z ovoce stromu však, který jest uprostřed ráje, zakázal nám Bůh jísti, ano i dotýkati se ho, abychom snad nezemřeli.“

Z této odpovědi všimněme si dvojího:

1. Eva zcela přesně zná přikázání Boží. Myslí také v tom okamžiku na zákaz Boží; ví, že Bůh neposlušnost potrestá, a také ví, jak ji potrestá. To vše Eva ví a přece nezachovala Božího přikázání, přestoupila je. Eva věděla, že přestupuje Boží přikázání, věděla, že koná něco nedovoleného, věděla, že bude potrestána. Kdo ví, že

koná něco, co konati nemá, jedná v ě d o m ě proto, že o tom má vědomost.

2. Had s Evou mluvil, sváděl ji, ale n e n u t i l, netáhl ji k tomu stromu, neporoučel: musíš jísti ovoce s tohoto stromu. „Pohlédla na strom, zdálo se jí, že je strom ten k požívání velmi dobrý, oku krásný a zraku lahodný, vzala tedy z jeho ovoce a jedla.“ Eva tak učinila z e s v é v ů l e, b e z n u c e n í, d o b r o v o l n ě.

Eva tedy přestoupila přikázání Boží vědomě a dobrovolně. Kdo přestupuje přikázání Boží vědomě a dobrovolně, hřeší, dopouští se hříchu. Čeho se tedy Eva dopustila? Hřích, kterého se dopouštím já sám, moje osoba, sluje o s o b n í hřích.

Proč Bůh lidi stvořil? Kolik přikázání dal Bůh? Kolik Církev? Naučiti!

Všecka přikázání musíme zachovávat. Čeho se dopouští, kdo vědomě a dobrovolně přestupuje některé z těchto přikázání? Kdy přestupujeme přikázání Boží vědomě? Kdy dobrovolně?

Hřích jest veliké neštěstí. Hřích jest nejhorší zlo. Jak nešťastní byli Adam a Eva! (Náležitě vysvětliti!) Denně máme Boha prositi: raději zemřít nežli hřešiti. Bůh dal do našeho nitra hlas, který varuje před zlým a chválí za dobré. Jest to s v ě d o m í. Svědomí poví, co je dobré a co je zlé. Toho svědomí musíme se ptáti, musíme je zpytovat.

Jednoho dne přinesli čtyři muži k Pánu Ježíši nemocného člověka, aby ho uzdravil. Pán Ježíš ho skutečně uzdravil. Ten člověk spíše potřeboval u-

zdravení duše než těla. *Kdy jest duše nemocná? Co je cennější: duše či tělo?* Proto Ježíš ochrnutému nejdříve řekl: „Buď dobrý myslí, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.“ Kristus nejdříve uzdravuje duši. Fariseové si mysleli: Pán Ježíš se rouhá; rouhá se Bohu, jest rouhač. Ježíš jest vševědoucí, věděl tedy, co si ti zlí lidé m y s l í, proto jim řekl: „Proč m y s l í t e zlé věci v srdcích svých?“ Proč Ježíš káral zlé lidi? Hřešili! Jak hřešili? M y s l i l i z l é v srdcích svých! Zlé myšlenky jsou hříchy. Čeho se dopouští, kdo myslí zlé v srdci svém? Čím můžeme hřešiti? K d y h ř e š í m e m y š l e - n í m ? Když si něco myslíme, co se Pánu Bohu nelíbí!

Ke králi Herodesovi přišli svatí tři králové. *Koho svatí králové hledali? Jak mluvili k Herodesovi? Co jim Herodes odpověděl?* Herodes se nechtěl Ježíšovi klaněti, chtěl ho zabít. Mluvil tedy jinak než smýšlel. Herodes si myslel: zabiji Ježíše; c h t ě l ho zabít, m ě l t o u h u zabít ho. Herodes měl špatné myšlenky a špatnou touhu, ž á d o s t. Čím tedy Herodes hřešil? K d y h ř e š í m e ž á - d o s t í ?

Zlí lidé svědčili proti Nabotovi, že se rouhal Bohu a králi. Mluvili nepravdu, soudcové jim uvěřili, a Nabot byl ukamenován. Čím hřešili ti zlí lidé? K d y h ř e š í m e s l o v y, ř e č í ?

Bratři prodali Josefa, Jidáš prodal Pána Ježíše, Kain zabil Abela. Všichni hřešili skutkem; konali co je hříšné. K d y h ř e š í m e s k u t k e m ?

Jak zní třetí přikázání Boží? Jak zní druhé přikázání církevní? K čemu nás zavazují tato přikázání? Máme ještě jiné závazky (povinnosti), na př. modlití se. Kdo zanedbává, co jest dobré a co jest povinen konati, hřeší opominutím dobrého. K d y h ř e - š í m e o p o m i n u t í m d o b r é h o ?

Čím hřešíme? . . . (Při vysvětlování pojmů píšeme hned na tabuli a dáme odříkati jednotlivě i sborově několikrát.)

Všecky hříchy nejsou stejně veliké: někdo odcizí korunu, jiný stříbrné, jiný zlaté hodinky. Kdo z nich má největší hřích? I Spasitel rozeznává hříchy menší a větší; menší přirovnává k třísce, velké k trámu. J s o u h ř í c h y t ě ť k é a l e h k é. (*Důkladně vysvětlit rozdíl!*) Těžkým hříchům říkáme hříchy s m r t e l n é. A proč těžkým hříchům říkáme smrtelné hříchy? Duše naše hřichem ztrácí milost: dokud duše má milost žije pro nebe, nemá-li milosti, je pro nebe ztracena. Duše ztrácí milost těžkým hřichem, ztrácí blažený život, propadá peklu, duchovní smrti. Lehkým hříchům říkáme v š e d n í hříchy, že jsou časté, že se jich lidé denně dopouštějí. Můžeme se jich také snadněji a lehčeji zbaviti. Těžkých hříchů se zbavujeme jen ve svátosti křtu a pokání (a v nebezpečí smrti také dokonalou lítostí s úmyslem vyzpovídati se, bude-li možno). Z těžkých hříchů se musíme vyznávati, zpovídati, lehkých se zbavujeme dobrými skutky, modlitbou, postem, almužnou, návštěvou služeb Božích, atd.

K t e r é h o h ř í c h u s e m á m e c h r á -

n i t i ? Každého! I malý hřích je zlo, veliké zlo, proto se máme chrániti i lehkého hříchu, máme před ním utíkat jako před zlým psem, jedovatým hadem. Některé dítě si říká, že mlsati, rodičů neposlouchati, ráno se nemodliti atd. nejsou těžké hříchy, že se jich tedy nemusí varovati. To není správné: i malý hřích Boha hněvá a uráží.

Proč je hřích veliké zlo? Hříchem urážíme Boha. Bůh nám dal přikázání: přikázání praví, co smíme a nesmíme konati. Hříšník vzpírá se proti Bohu a říká: to nebudu konati. Rodiče ani učitelé nemlčí k neposlušnosti dětí, ani Bůh nebude mlčeti k naší neposlušnosti. *Jak Bůh trestal pyšné anděly?* Bůh jest nejvyšší spravedlivý, potrestá tedy i hříšníka, jak zasluhuje. *Jak Bůh trestal hříšné lidstvo?* Veliké tresty, jimiž Bůh hříšníky trestal a trestá, dokazují, jak veliké zlo hřích jest.

Těžký hřích Bůh trestá peklem. Co jest peklo? Jak dlouho trvá trest v pekle? Trest v pekle trvá věčně, proto říkáme věčný trest. Lehké hříchy Bůh netrestá tak přísně a také ne tak dlouhými tresty: tresty za lehké hříchy trvají jen nějaký čas, jsou vyměřeny jen na čas, proto jim říkáme časné tresty. Časný trest trpíme už na tomto světě, časné tresty trpíme také po smrti. Kde trpíme po smrti časné tresty? Co jest očištec?

Co jest hřích? Co jest osobní hřích? Čím hřešíme? Kolikery je trest za hříchy? Kde trpíme věčné tresty? Kde

trpíme časné tresty? Co jest největší zlo? Proč je hřích největší zlo?

Milost.

Bůh lidi stvořil, aby ho poznávali, milovali, jemu sloužili a spasení byli. Kdo Bůh jest a jaký jest, učí naše svatá víra. Nestačí jen věřit, co Bůh zjevil, musíme také zachovávat jeho přikázání, milovat ho. Bohatý mládenec se tázal Pána Ježíše: „Mistře dobrý, co dobrého mám činiti, abych obdržel život věčný?“ Pán Ježíš odpověděl: „Chceš-li vejíti do života (t. j. do nebe), zachovávej přikázání.“ Kdo zachovává Boží přikázání, miluje Boha a slouží mu. „Kdo má přikázání má a zachovává je, ten jest, který mě miluje.“ Cesta k nebi jest milovat Boha a zachovávat jeho přikázání.

To není snadné a lehké: k víře i k zachovávání přikázání potřebujeme pomoci. *Kdo nám může pomoci? Kdo nám musí pomoci?* Tuto pomoc Boží jmenujeme milost.

Chlapec táhne vozík naložený různými věcmi. Jede po rovině, silnice je pěkná, jde to dobře. Musí odbočiti na polní cestu, ta je nerovná a rozmoklá, chlapec se namáhá, ale jde to pomalu, zarazí, nemůže vozík utáhnouti, napíná všechny síly, nejde to. Přiskočí jiný chlapec, zatlačí, pomůže a spojenými silami dojedou domů.

Cesta k nebi není pohodlná, jest úzká, obtížná. Každý den musíme tou cestou jíti, každý den věrně Bohu sloužiti, dobré konati a zlého se varovati.

Vůle je slabá: dobré se nám zdá těžkým, zlé lehkým, ďábel a četní jeho pomocníci — zlí lidé, spolužáci, špatný tisk — svádějí k zlému a brání v dobrém. Na cestě k nebi hrozí i mnohá nebezpečnoství, k překonání jest nutna silná vůle. Protože naše vůle sama nestačí, potřebuje pomoci, zatlačení, aby věrně sloužila Bohu. Pomáhají dobří rodiče, velebný pán, ukazující svým dobrým příkladem, co máte a co nemáte konati: poučují, napomínají, varují, někdy i trestají.

Mnohem více pomáhá Bůh svou milostí, abychom stále dobré konali a zlého se varovali. Jak vám Bůh pomáhá?

Jest neděle, hlasy zvonů volají ke všem katolíkům: „Pojďte na Mši svatou!“ Venku si hrají děti. Jedno vstane. Kam jdeš? Půjdu do kostela. Zůstaň tady a hrej si s námi, když jednou vynecháš Mši svatou, to nic není. Hra je zábavná, dítě láká, cosi mu praví, že není tak zlé jednou vynechat, už si chce hrát dále, když slyší vnitřní hlas: Je neděle, Bůh přikazuje býti na Mši svaté, nepůjdeš-li, budeš mítí hřích. A dítě jde. To je paprsek milosti. Milost je světlo. M i l o s t o s v ě c u j e n á š r o z u m, pomáhá nám, že poznáváme dobré a zlé.

Mnohý zcela dobře poznává dobré a přece je nekoná. Ono dítě poznávalo v onom okamžiku zcela správně: nepůjdu-li na Mši svatou, budu mítí těžký hřích; chci-li se hříchu vyvarovati, musím na Mši svatou. Může ještě váhati, ale milost dále pomáhá. Ona dítě táhne: Pán Ježíš na oltáři na

tebe čeká. Opět milost. Prve to bylo světlo milosti, teď to jest síla milosti. *M i l o s t p o b á d á v ů l i*, aby se chránila zlého a konala dobré.

Taková milost jest *p o m á h a j í c í m i l o s t*. Proč pomáhající? Protože nám pomáhá, když chceme dobré konati a zlého se varovati. A jak nám pomáhá pomáhající milost? Osvěcuje náš rozum, pobádá naši vůli!

Jest ještě jiná milost. Každý člověk přichází na svět s dědičným hříchem. *Proč říkáme dědičný hřích?* Proto, že ho dědíme; sami jsme se toho hříchu nedopustili, zdědili jsme jej, a přece ten hřích jako každý jiný poskvňuje duši. Duše s tímto hříchem se Bohu nelíbí, člověk s dědičným hříchem v duši není dítkem Božím, není jeho miláčkem. Člověk s dědičným hříchem nemůže přijíti do nebe. Pán Bůh duši očišťuje od dědičného hříchu na křtu svatém, proto dávají rodiče děti pokřtíti, aby mohly přijíti do nebe. Očištěná duše je krásná, Pánu Bohu milá, člověk je dítko Boží a miláček Boží. *D u š e n a k ř t u s v a t é m d o s t á v á d r a h o c e n n é n e b e s k é r o u c h o*. Duše, která nemá těžkého hříchu, má *p o s v ě c u j í c í* milost; jest to svatá duše.

Kdo nám dává milost? Dobrotivý Pán Bůh! Nemusí nám ji dáti, dává nám ji z pouhé lásky. Dává-li nám někdo něco, co nám dáti nemusí, jest to dar. *M i l o s t j e d a r B o ž í*.

Kdy nám Bůh dává po prvé posvěcující milost? Proč

nemám posvěcující milost hned při narození? Co jest posvěcující milost? Čím se ztrácí posvěcující milost?

Milost posvěcující neztrácíme lehkým hříchem; lehký hřích drahocenné nebeské roucho jen poskvvrňuje a znečišťuje. Ztratíme-li milost posvěcující, můžeme ji znovu získati jen ve svátosti pokání. Dostáváme tedy odpuštění hříchu jen ve svátosti křtu a pokání. I pomáhající milost dostáváme ve svátostech. Svátosti jsou prostředky milosti, jsou to prostředky, kterými dostáváme milost.

I modlitba je prostředek milosti, získává nám pomáhající milost. Spasitel řekl: „Proste a bude vám dáno.“ Bůh rád dává milost, když za ni prosíme. Dosahujeme tedy milosti Boží zvláště svátostmi a modlitbou.

Máme-li milost, máme veliké bohatství. Každé bohatství se může zvětšiti nebo zmenšiti. Má-li někdo korunu, šetří a ke koruně přidává, rozmnožuje, zvětšuje svůj majetek; má-li korunu a za několik haléřů si něco koupí, zmenšuje svůj majetek; utratil-li celou korunu, nemá už nic, ztratil svůj majetek. Milost Boží **r o z m n o ž u j e m e** zase novou milostí, **z e s l a b u j e m e** její působení lehkými hříchy, **z c e l a z t r á c í m e** těžkým hříchem.

Vážme si zvláště posvěcující milosti: je to dar Boží, platí víc než všechno zlato a poklady světa. Pozor na těžký hřích! To je lupič, který nás přepadá a okrádá o to nejdražší. Pozor i na všední

hříchy, i ony poskvřňují krásnou duši. Hodně se modleme za milost!

Co jest milost? Jak nám pomáhá milost pomáhající? Proč říkáme posvěcující milost? Čím ztrácíme posvěcující milost? Čím posvěcující milost rozmnožujeme? Čím se působení posvěcující milosti zeslabuje?

Svátosti.

Skrze ně dostáváme milost, jsou tedy p r o - s t ř e d k y milosti.

Po narození dali nás rodiče pokřtiti. Kmotrové za nás slíbili, že budeme podle svaté víry žítí, v Církvi svaté až do smrti setrváme, budeme se varovati ďábla, jeho skutků i pýchy (*stručně vysvětliti, jak se kněz táže a kmotrové odpovídají*). Při křtu kněz leje přirozenou vodu na hlavu křtěnce třikrát v podobě kříže a říká: Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého. V tom okamžiku bývá duše očištěna od dědičného hříchu a dostává posvěcující milost, stáváme se dítkami Božími a dědici nebeského království.

Slova kněze můžeme slyšeti, vidíme, jak leje vodu na hlavu, dítě pociťuje, že mu leje vodu na hlavu. Co můžeme svými smysly — *kolik máme smyslů?* — chápati, slyšeti, viděti, hmatati, chutnati, čichati, tomu říkáme v i d i t e l n é z n a m e n í. Znamení něco znamená, ukazuje. Vodou se myjeme, voda očišťuje, křestní voda znamená, že se duše očišťuje. S v á t o s t j e v i d i t e l n é z n a m e n í.

Co se dalo v naší duši, když kněz dělal viditelné znamení, toho nikdo neviděl, neslyšel, my toho nepociťovali. Pán Bůh odpouštěl hříchy, dával nám milost, která je neviditelná, proto říkáme *neviditelná milost*. Svátost je *viditelné znamení, kterým dostáváme neviditelnou milost*.

Kdo ustanovil toto znamení? Kdo na ně připojil milost? To už víte. Než Pán Ježíš vstoupil na nebe, zjevil se svým apoštolům v jerusalemském sále a řekl jim: „Jdouce do celého světa, hlásejte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude.“

Kdo tedy ustanovil viditelné znamení křtu? Kdo na ně připojil neviditelnou milost? Jako při křtu ustanovil Pán Ježíš i při ostatních svátostech viditelné znamení, aby naznačovalo a působilo neviditelnou milost. *Jest tedy svátost viditelné znamení ustanovené Kristem Pánem k udílení neviditelné milosti.* Z toho poznáváme, že každá svátost musí mít tři části: viditelné znamení; neviditelnou milost; ustanovení od Krista Pána.

Kolik svátostí ustanovil Kristus Pán?

Maminka chce vás poslati o prázdninách k příbuzným. Vše předem připravuje. Tatínek se v neděli připravuje do kostela, děti se připravují do školy; ke každé vážnější věci se připravujeme. Přijímáti svátost jest jistě věc velice důležitá, musíme se tedy připravovati co nejlépe. Svátosti

s m í m e p ř i j í m a t i j e n p o n á l e ž í t é
p ř í p r a v ě. S přípravou začněme hned. Denně
přidávejme k večerní modlitbě: Pane Bože, pomoz
mi, abych se na svatou zpověď náležitě připravil
a řádně se vyzpovídal.

B. ČÁST THEORETICKÁ.

Pokání.

Kdo ustanovil svátosti? Kolik svátostí Kristus ustanovil? Kolik částí je třeba ke každé svátosti? Co je viditelné znamení? Co je neviditelná milost? Kdy smíme svátosti přijímati?

Svátost pokání, říkáme také svatá zpověď, že se ze svých hříchů zpovídáme, vyznáváme, knězi na sebe žalujeme. Kolik částí má tato svátost?

Kdy vstal Pán Ježíš z mrtvých? Komu se ukázal po svém vzkříšení? Kde byli apoštolové shromážděni v neděli večer? Kolik apoštolů bylo v jerusalemském sále? Kde byli ostatní apoštolové? Proč apoštolové zavřeli dveře? Kdo přišel mezi apoštoly zavřenými dveřmi? Co řekl Pán Ježíš apoštolům?

Apoštolové se báli, mysleli, že to je duch. Z hlasu i obličeje seznali, že to je sám Pán Ježíš. Milovali Ježíše a proto byli smutni, když v pátek na kříži zemřel. Teď ho viděli zase živého, proto se radovali. Spasitel praví: „Pokoj vám,“ to znamená: Vykonal jsem, co mi nebeský Otec uložil, přinesl jsem pokoj lidem, smířil lidstvo s Bohem. Čím ztrácíme pokoj s Bohem? Hříšníci nemají pokoje! Spasitel smrtí na kříži nás vykoupil, vysvobodil od hříchu. Teď chce ustanoviti s v á t o s t p o k o j e,

aby nám vracela pokoj, který hříchem ztrácíme, svátost pokání. Apoštolové v této svátosti budou lidem odpouštět hříchy. Pán Ježíš jim k tomu dává moc.

U s t a n o v e n í s v á t o s t i p o k á n í. Jak Ježíš pozdravil apoštoly? Po tom na ně dechl. Co znamenalo to dechnutí? Ježíš chce apoštolům dát, co sám má a apoštolové nemají. Co to jest, sám praví: „Přijměte Ducha Svatého!“ Od Ducha Svatého mají přijmouti moc. Jakou moc mají apoštolové přijmouti od Ducha Svatého? „Komu hříchy odpustíte . . .“ Ta slova jsou jasná a určitá. Každý jim rozumí. Ježíš dává apoštolům dvojí moc: a p o š t o l o v é m o h o u h ř í c h y o d p o u š t ě t i a n e o d p o u š t ě t i (z a d r ž o v a t i).

Moc hříchy odpouštět a zadržovati nedostali apoštolové jen pro sebe, dostali ji i p r o s v é n á s t u p c e ; teď mohou hříchy odpouštět nebo zadržovati biskupové a kněží. Dokud budou lidé, budou i hříchy, proto musí býti i svátost pokání. V této svátosti se odpouštějí osobní hříchy: každý hřích, i ten nejtěžší, bude odpuštěn.

Vypravuje se podobenství o synu marnotratném.

Otec z dálky jej viděl, šel mu naproti, objal a políbil ho. Dal mu nový šat, prsten na ruku a nové boty. Dal na jeho počest i hostinu vystrojiti.

Od koho hříšník odchází? Od Boha! Opouští otecký dům Boží! Utrácí vše, co mu dal nebeský Otec! Co jsme dostali od Boha na křtu svatém?

Co tedy ztrácí hříšník? Komu slouží hříšník? Jaká je duše hříšníkova? Duše hladová po pokoji a štěstí, sama nemůže hlad ukojiti, musí se synem marnotratným činiti pokání.

1. Šel tedy do sebe. Co to znamená? Poznal svou bídu, přemýšlel o svém smutném postavení. I hříšník musí poznati svou bídu, přemýšleti o svých hříších, poznati svůj nešťastný, hříšný stav. Musí své svědomí zpytovat, zkoumat, přemýšleti, kdy, kde, s kým a kolikrát hřešil. Zpytování svědomí jest první krok, první část svátosti pokání.

2. Marnotratný syn srděčně litoval, že dobrého otce opustil a sám svou bídu zavinil. Myslil si: já bláhový, kdybych byl doma zůstal a otce poslouchal, jak jsem se mohl míti dobře! Jak jsem zarmoutil otce, když mě zdržoval! Kéž bych byl zůstal doma! I hříšník musí litovati, že hněval svou neposlušností nebeského Otce. Lítost je druhá část svátosti pokání

3. Marnotratný syn si u m i ň u j e, že se vrátí, otce odprosí, bude ho stále poslouchati a radost mu činiti. Činí předsevzetí, že se opravdu polepší, má opravdovou vůli býti hodnější. Opravdové předsevzetí je třetí část svátosti pokání.

4. Nezdárný syn přichází k otci a v y z n á v á s e m u : Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou. Doznává svou vinu, žaluje na sebe, vyznává své chyby. Vyznávati se z hříchů znamená zpovídati se. Zpověď je čtvrtá část svátosti pokání.

5. Nehodný syn chce konati nejtěžší práce, chce býti jako každý jiný dělník, má d o b r o u v ů l i v š e n a p r a v i t i. I hříšník musí míti dobrou vůli vše napravit. Musí za vše dosti učiniti. Dosti-činění je pátá část svátosti pokání.

Které hříchy se nám odpouštějí ve svátosti pokání? Proč tedy přijímáme tuto svátost? Kolik částí patří k hodnému přijetí svátosti pokání? Které jsou to části?

Koho urážíme hříchem? Kdo nám tedy může hříchy odpouštět? Bůh ustanovil své zástupce, kteří n a j e h o m í s t ě, j e h o j m é n e m n á m h ř í c h y o d p o u š t ě j í.

Kdo nejdříve dostali od Ježíše moc hříchy odpouštět? Na koho přešla tato moc od apoštolů? Kdo tedy odpouštějí hříchy na místě Božím? Co dostáváme ve svátosti pokání? P o k á n í t e d y j e s v á t o s t, v e k t e r é k n ě z n a m í s t ě B o ž í m o d p o u š t í h ř í š n í k ů m h ř í c h y. Kdo chce dostati odpuštění hříchů, musí se sám o to přičiniti: Musí jich s r d e č n ě l i t o v a t i; lítost musí míti v srdci, slova nestačí, srdce musí cítiti bolest, musíme si hřích oškliviti; ze v š e c h h ř í c h ů u p ř í m n ě s e v y z p o v í d a t i; vše pověděti tak, jak se stalo; musí míti i p e v n o u v ů l i, že se skutečně polepší a vše udělá, aby zase získal lásku Boží.

P o k á n í j e s t s v á t o s t, v e k t e r é k n ě z n a m í s t ě B o ž í m o d p o u š t í h ř í š n í k ů m h ř í c h y, k d y ž j i c h s r d e č n ě l i t u j í, u p ř í m n ě s e z n i c h v y -

zpovídají a mají pevnou vůli se polepšiti.

Co jest pokání? Kdo ustanovil tuto svátost? Kdy Pán Ježíš ustanovil tuto svátost? Atd.

Zpytování svědomí.

Kolik částí patří k svátosti pokání?

Nezdárný syn měl velikou bídu. Pásal a krmil vepře. Neměl ani dostatečného šatu, aby se chránil před zimou, ani dosti jídla, aby zahnal hlad. Nouze naučila Dalibora housti, nouze dohání člověka k práci, ale také k modlitbě. Myslím, že i ten nezdárný syn se modlil. Máme-li hřích, žijeme v největší bídě proto, že hřích je největší zlo; je horší než hlad, zima. Musíme se také modliti. Modliti hodně, často, zbožně. Zač se budeme modliti? Ke komu se budeme zvláště modliti? K Duchu Svatému! Duch Svatý nám dává milost. Budeme Ducho Svatého prositi, aby nám pomáhal, bychom se dobře připravili a dobře vyzpovídali. (*Naučiti modlitbu k Duchu Svatému, kterou uzpůsobíme chápavosti dětí.*)

Kain vyzval bratra Abela na pole a tam ho zabil. Běhal pak s místa na místo, neměl nikde klidu ani stání. Všude viděl mrtvého bratra, svědomí stále vyčítalo: cos to učinil! Každý člověk má svědomí. Mnohdy čteme nebo slyšíme, že vrah dohnán výčitkami svědomí po několika letech sám se přiznal k vraždě. Někdy jste snad provedli něco špatného nebo nedovoleného, nikdo z lidí vás ne-

viděl, nikdo to tedy na vás nemohl říci, a přece svědomí vyčítalo, báli jste se, byli jste neklidni. Svědomí nedalo pokoje. To svědomí je hlas Boží v nás. To nám povídá, co je dobré a co je zlé. Před zlým nás v a r u j e. K dobrému p o v z b u z u j e. Svědomí i o d m ě ň u j e a t r e s t á. Dítě, které se modlilo, práce své svědomitě konalo, rodičů nezarmoutilo, nikomu neublížilo, je večer spokojeno a šťastno. A proč je spokojeno a šťastno? Jeho svědomí je klidné, chválí a odměňuje. Takové dítě i klidně spí. Dítě, které něco provedlo, je neklidné, nešťastné, bojí se, špatně i spí. Svědomí mu vyčítá, nedá mu pokoje.

Přemýšlíme-li, kdy svědomí bylo klidné a kdy neklidné, poznáváme, kdy jsme hřešili. Svědomí nám to nejlépe poví. Proto musíme před svatou zpovědí svědomí zpytovat, zkoušeti, hledati v něm, vyptávat se, kdy a proč bylo neklidné. To se děje pomalu, vážně. Vzpomínáme si na vše od té doby, kdy jsme začali poznávat, co je hřích. Při tom nesmíme mysliti na nic jiného, jen a jen na hříchy. Měli byste se naučiti článek z Biblické dějeprawy nebo otázky z Katechismu. Jedno dítě vezme do ruky knížku, nedbale si to přečte, poslouchá, co kdo mluví, pozoruje, co kdo dělá, za chvíli knížku položí, hraje si. To dítě se učilo nepozorně, nedbale a proto se tomu nenaučilo. Jiné dítě ničeho si nevšímá, pomalu a pozorně si vše přečte, vzpomíná, co o tom ve škole slyšelo, ještě jednou si to přečte. To se učilo pozorně, pracovalo vážně.

Vzpomínáme-li na hříchy, činíme tak pomalu, opatrně, vážně. Hodně přemýšlíme, rozpomínáme se, kdy a kde jsme byli, jak jsme se chovali, zda jsme někomu ublížili, atd.

Proč zpytujeme svědomí? Čím hřešíme? Co je hřích? Musíme projítí všechna přikázání Boží a církevní a při každém se ptáti, zda jsme se dopustili něčeho proti tomu přikázání myšlenkami, žádostmi, slovy, skutky, opominutím dobrého.

Která je první část svátosti pokání? Co znamená zpytovat svědomí? Jak zpytujeme svědomí? Atd.

Lítost.

Dosud naučené zopakujeme zcela stručně.

Nejdůležitější při svaté zpovědi je lítost. Kdo nemá lítosti, nemůže dostati odpuštění hříchů.

Pán Ježíš byl pozván na hostinu do domu fariše Šimona. Když seděl za stolem, přišla do domu i Magdalena, která byla známa ve městě jako hříšnice. Padla k nohám Ježíšovým a hořce plakala. Slzami smáčela nohy Ježíšovy a vlasy svými slzy utírala. Při tom líbala nohy Ježíšovy a mazala vonnou, drahocennou mastí.

Židé nosili sandály. Cestou se nohy zaprášily a proto při příchodu do domu hostitel dával pozvaným vodu k umytí, což Šimon opominul.

Magdalena byla veliká hříšnice, ale i veliká ka-jícnice. Ona nás učí opravdové lítosti. Proč Magdalena hořce plakala? Je hříšnice, mrzí ji to, proto je smutná, oškliví si hřích, ví, že urážela Boha

kdykoli se hříchu dopustila. Slzy její ukazují, že má lítost v srdci, že má v d u š i bolest, velikou bolest nad svými hříchy. Bolest v duši nad hříchy je lítost.

Magdalena hřešivala, hřích jí dělal radost. Slyšíc učení Ježíšovo, poznávala, že hřích jest ošklivý, zlo, které škodí duši, zhrozila se toho, zanevřela na hřích, ošklivila si ho. Ošklívíme si něco, co je ošklivé, škodlivé, protivné, nebezpečné. Trháš-li v lese jahody a uzříš jedovatého hada, oškliviš si ho. Proč si oškliviš jedovatého hada? Je nebezpečný! Horší, ošklivější a nebezpečnější je hřích. Proto máme hřích v ošklivosti, nemáme ho rádi, nenávidíme ho. L í t o s t j e s t b o l e s t a o š k l i v o s t d u š e n a d h ř í c h y.

Je to bolest v srdci, bolest duše, ne bolest těla. Upadneš-li a hodně se uhoďíš, bolí tě to, pláčeš. To jest bolest těla, t ě l e s n á b o l e s t. Někdo z příbuzných zemře, pláčeš, máš bolest. To jest bolest duše, d u š e v n í b o l e s t. Bolest tělesná není lítost.

Ani každá duševní bolest není lítost. Byli jste na feriálních osadách, u babičky, příbuzných, první dny se vám stýskalo, plakali jste; to nebyla lítost. Umřel vám bratříček, plakal tatínek, maminka, plakali jste i vy, měli jste bolest v duši, ale nebyla to lítost.

Petr po zapření Pána Ježíše vyšel ven a plakal hořce. Spatřil pohled Pána a rozuměl mu. Dospělý muž hned nepláče, dospělý Petr pláče jako malé

dítě. Proč Petr plakal tak hořce. Bylo mu to moc líto, že třikrát zapřel Pána Ježíše, že mu tím způsobil velikou bolest a urážku. To byla lítost, to byla bolest v duši nad hříchy.

Kolikrát je bolest? Kdy je bolest tělesná? Kdy bolest duševní? Co je lítost?

Magdalena s pláčem se vrhá k nohám Pána Ježíše. Slova nepromluvila, jen plakala, nohy Páně líbala, drahou mastí mazala. To nebyla přetvářka. Magdalena skutečně si hříchy ošklivila, měla v srdci hroznou bolest, že hřešila a Boha urážela. Ta hrozná bolest jí vynutila slzy. V srdci, v duši to páliло a bolelo, jak nevděčná byla k Bohu! Při tom si myslela: neměla jsem hřešiti. Její bolest byla u v n i t ř, v srdci, v duši. Myslíla jen na Boha, svou duši a své hříchy. Její lítost b y l a v n i t ř n í. Kdy je lítost vnitřní?

Můžeme míti lítost, velikou lítost, a nemusíme plakati. Řeknu-li, abyste se smáli, budete se všichni smáti; řeknu-li, abyste plakali, nedokážete toho. Slzy nemáme v moci. Někteří lidé pláčí snadno, při maličkosti, někteří nemohou plakati ani při velké bolesti a lítosti. Některé dítě pláče nad svými hříchy, jiné nepláče a má také lítost. Pláče není třeba, stačí, máme-li v duši bolest, ošklivost a nenávist k hříchu.

Lítost může býti jen povrchní. Někdo si myslí, že už má lítost, říká-li slova lítosti povrchně, bezmyšlenkovitě. Bůh jedenkrát prohlásil ústy proroka o Židech: „Lid tento ctí mě ústy, ale srdce

jeho je daleko ode mně.“ Židé se modlili, modlili se povrchně, bezmyšlenkovitě, modlili se jen ústy, rty říkaly modlitbu, ale srdce o tom nevědělo, bylo chladné. Taková modlitba rtová se Bohu nelíbí; modlitba musí vycházeti ze srdce. Říkáme-li slova lítosti, modlíme-li se modlitbu lítosti jen rty, jen ústy, n e m y s l í m e - l i n a t o, co říkáme, a n e c í t í m e při tom opravdu bolest v srdci, v duši, taková slova, taková modlitba nemá před Bohem ceny, nelíbí se mu, nám není nic platná. Říkáme-li slova lítosti pomalu, m y s l í m e - l i n a n ě a srdce při tom p o c í ť u j e b o l e s t, je naše lítost opravdová, Bohu milá.

Magdalena měla veliké a mnohé hříchy. Spasitel jí řekl: „Odpouštějí se tobě h ř í c h o v é tvoji.“ Kolik hříchů Spasitel Magdaleně odpustil? Všecky! Proč jí Spasitel odpustil v š e c k y hříchy? Protože Magdalena litovala v š e c h svých hříchů! V š e c k y hříchy nenáviděla, v š e c k y měla v ošklivosti; její lítost zahrnovala v š e c k y hříchy, na v š e c k y hříchy se vztahovala, b y l a t o l í t o s t o b e c n á. Kdy je lítost obecná?

Mustme litovati v š e c h t ě Ź k ý c h h ř í c h ů. Kolik hříchů bude odpuštěno tomu, kdo nelituje některého těžkého hříchu? Ani jediný! Nemusíme nad každým hříchem vzbuzovati lítost zvlášť, s t a č í, zahrneme-li do lítosti všechny těžké hříchy najednou, žádný nevylučujeme, každý nenávidíme, každý máme v ošklivosti, žádný těžký hřích nemáme v lásce, žádný se nám nelíbí proto, že všechny jsou veliká urážka Boha.

Dítě je neposlušné, rodiče je potrestají, trest mu působí bolest, proto toho teď lituje; nelituje své neposlušnosti proto, že neposlušnost je hřích, že Bohu způsobilo zármutek a rodičům bolest, lituje své neposlušnosti jen proto, že bylo potrestáno, což mu působí tělesnou bolest při bití nebo zahanbení před jinými. Kdo nelituje hříchů z lásky k Bohu, ne pro Boha, nýbrž proto, že následkem toho hříchu má tělesnou bolest, hanbu, škodu, nemoc, ten lituje hříchů z důvodů, z pohnutek, z příčin přirozených, což jest p ř i r o z e n á l í t o s t. Tato lítost k svaté zpovědi nestačí. Někdo kradl, byl chycen, odsouzen a zavřen. Teď ho mrzí, že je zavřen, že má hanbu. Jaká je to lítost? Jiný se dopustil ošklivého činu; není zavřen, ale všichni slušní lidé jím opovrhují. Dříve byl čestným mužem, teď ztratil dobré jméno i čest. Mrzí ho, že se takového činu dopustil. Proč ho mrzí takové jednání? Jaká je to lítost? Stačí taková lítost k svaté zpovědi?

Co jest lítost? Jaká má býti lítost? Kdy je lítost vnitřní? Z kterých hříchů se musíme zpovídati? Kdy je lítost obecná? Kdy je lítost přirozená?

Nadpřirozená lítost.

Stačí přirozená lítost k odpuštění hříchů? Z jakých pohnutek litujeme hříchů při přirozené lítosti?

Hříchů musíme litovati z n a d p ř i r o z e n ý c h p o h n u t e k ! Proč Magdalena tolik plakala a hříchů litovala? Snad proto, že jí lidé pohrdali? Snad proto, že měla ostudu a hanbu?

Z těchto důvodů jistě jich nelitovala! Když tak krásná a bohatá žena se tolik ponížila před celou společností, musely to býti d ů v o d y m n o - h e m l e p š í , p o h n u t k y m n o h e m v y š š í . Magdalena přemýšlela o učení Ježíšově, seznávala, že její život byl špatný, že svým jednáním h n ě v a l a a u r á ž e l a B o h a , nejlaskavějšího a nejdobrotivějšího Otce, věděla, že z a s l u h u j e t r e s t u , že z t r a t i l a n e b e , že její duše zasluhuje peklo. O tom všem přemýšlela a z lásky k Bohu toho litovala; litovala toho všeho jen pro Boha, jen proto, že Boha hněvala a urážela. Litovala tedy hříchů z pohnutek vyšších, nadpřirozených, její lítost byla n a d p ř i r o z e n á . Nadpřirozená jest naše lítost, litujeme-li hříchů z pohnutek nadpřirozených, t. j. takových, které udává víra.

Jeden lituje hříchů z bázně před Bohem, jiný z lásky k Bohu. Litujeme-li hříchů z b á z n ě p ř e d B o h e m , myslíme hlavně na to, že nás spravedlivý Bůh za naše hříchy trestá a potrestá, že tedy ztrácíme nebe, zasluhujeme peklo, a jiné tresty. Litujeme-li hříchů z l á s k y k B o h u , myslíme jen na Boha, že jest dobrotivý, náš laskavý Otec, náš největší dobrodinec, nejvyšší a lásky nejhodnější dobro. Nikdy nám neublížil, nikdy nás nezarmoutil, dává nám vše nejlepší, vše máme od něho, a za všechno to mu působíme bolest a zármutek, hněváme a urážíme ho. (*Ninivetští — lítost z bázně; lítost z lásky: Petr, Magdalena.*)

Která lítost je nejlepší? Na vysvědčení máte různé známky. Kdybychom dávali známky z lítosti, byla by lítost z lásky jednička, lítost z bázně čtyřka, přirozená lítost pětka.

K odpuštění hříchů je potřebná nadpřirozená lítost, ať to je lítost z bázně nebo lítost z lásky. Lítost máme vzbuzovati po každém těžkém hříchu, každý večer před spánkem, než přistupujeme k zpovědnici nebo než dostaneme rozhřešení. Litovati hříchů po rozhřešení bylo by pozdě. Špatně se zpovídá, kdo se zpovídá bez lítosti.

Jak se vzbuzuje lítost uslyšíme později.

Jaká lítost je nutná k odpuštění hříchů? Kdy je naše lítost nadpřirozená? Kolikrát je nadpřirozená lítost? Atd.

Opravdové předsevzetí.

Hodné dítě, které rodičům dělalo radost, dalo se svěsti, vzalo rodičům peníze, koupilo si různé zbytečnosti. Rodiče to zpozorují, dotazují se služebné a druhých dětí, kde jsou peníze, ale nikdo neví. Ptají se i toho dítěte, které peníze odcizilo. Dítě se začervená, nejistě odpovídá, neklidné svědomí je prozrazuje. Dítě s pláčem se přizná a dozná, že si za peníze leccos koupilo. Rodiče to mrzí, že dosud hodné dítě je oklamalo, moc je to mrzí, mají velikou bolest. Dítě nahlíží, že dobré rodiče rozhněvalo, bolest jim způsobilo, urazilo je; pláče,

lituje toho, má bolest v srdci, pláče hořce. Co jest tato bolest? Lítost!

Rodiče mají radost z lítosti dítěte: vidí, že pláč jest upřímný, bolest opravdová, je jim líto dítěte, které bylo dosud hodné, proto se táží: neučiníš toho již nikdy? „Už nikdy, nikdy toho neudělám!“ Ta slova jdou ze srdce, jsou opravdová, upřímná, dítě si p e v n ě u m i ň u j e, má pevnou, opravdovou vůli, že už nikdy peníze neodcizí. Otec mu praví: protože si umínuješ, že nikdy už ničeho nevezmeš, budeš vždycky poctivým a hodným dítětem, odpouštím ti to.

Dítě se chce polepšiti, pevně si to umínuje, má pevnou, opravdovou vůli splniti, co si umínilo, chce svůj život skutečně, opravdu polepšiti: nikdy nekrásti, nehřešiti. Pevná vůle nikdy už nehřešiti a život svůj polepšiti jest o p r a v d o v é p ř e d s e v z e t í. *Viz i marnotratný syn!*

Co jest opravdové předsevzetí? Co si musíme pevně umíniti? Jak si to musíme umíniti? Atd.

Opravdové předsevzetí jest úzce spojeno s lítostí. Kde jest opravdová lítost, jest i opravdové předsevzetí, a kde jest opravdové předsevzetí, jest i opravdová lítost. Jsou jako dvě sestry, patří k sobě a nedají se odloučiti. Opravdové předsevzetí musí míti takové vlastnosti jako lítost. *Jaká má býti lítost? Kdy je lítost vnitřní? K d y j e s t o p r a v d o v é p ř e d s e v z e t í v n i t ř n í ?* Nestačí říkati: chci se polepšiti, musím to mysleti v á ů ž n ě, opravdově, poctivě. Bůh vidí do srdce, ví, co si

myslíme, nemůžeme ho oklamati, před ním se nesmíme a nemůžeme přetvařovati. Předsevzetí musí býti o b e c n é : musím si umíniti, že se opravdu budu varovati všech těžkých hříchů. Každý těžký hřích jest urážka Boží. Raději zemřítí nežli hřešiti! Předsevzetí musí býti n a d p ř i r o z e n é : musím se varovati hříchů z lásky k Bohu.

Jaké musí býti opravdové předsevzetí? Kdy jest předsevzetí vnitřní? Kdy obecné? Kdy nadpřirozené?

Musím i život svůj polepšiti, varovati se zlých kamarádů. Hodný chlapec se často stýkal s nezdárným chlapcem. Rodiče varovali, aby s ním nechodil; marně. Myslel si, že ho napraví. Otec přinesl mísu s krásnými jablky. Uprostřed bylo shnilé jablko. Řekl chlapci: „Odnes jablka, o vánocích si na nich pochutnáme.“ Chlapec odpověděl: „Do vánoc všechna shnijí.“ „Tu vidíš, že dobrý chlapec se zkaží od nezdárného chlapce, jako se nakazí dobré jablko od shnilého.“ Nutno tedy se v a r o v a t i i zlých lidí a společností. I to patří k opravdovému předsevzetí.

Musíme také d o u f a t i, že nám Bůh odpustí. Bůh rád odpouští každému, kdo činí opravdové pokání. I Jidáš litoval svého hříchu: „Zhřešil jsem zradiv krev spravedlivou.“ Nedostal odpuštění proto, že si myslel, že jeho hřích je tak veliký, že mu ho ani Bůh nemůže odpustiti. Bůh může odpustiti každý hřích, i ten největší a nejhorší, o čemž nesmíme nikdy pochybovati, naopak vždycky musíme doufati v milosrdenství Boží.

Jak vzbuditi lítost a opravdové předsevzetí?

Představte si nebe! Bůh sedí na překrásném trůnu uprostřed andělů a svatých. Andělé a svatí ustavičně zpívají: Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů. Pán Ježíš sedí po pravici Boží, je tam i Panna Maria. Tam máme i my přijíti. S hříchem se tam nedostaneme; hříchem krásné nebe, věčnou blaženost ztrácíme. Proto říkáme: Můj Bože! Lituji všech svých hříchů z celého srdce, že jsem jimi nebe ztratil.

Představte si peklo. Hrozná bída, nárek, bolest, skřípění zubů, a to stále, bez přestání, věčně, žádná naděje na vysvobození. Tam přijde každý, kdo umírá v těžkém hříchu. Proto říkáme: Můj Bože! Lituji všech hříchů svých z celého srdce, že jsem jimi nebe ztratil a peklo zasloužil.

Bůh už na zemi trestá hříchy: všechna zla na zemi jsou tresty za hříchy. Na to musíme myslet, když říkáme: Můj Bože! Všechny hříchů celého života lituji z celého srdce, protože jsem za ně zasloužil spravedlivého trestu zde i na věčnosti (*lítost z bázně*).

Kdo nám dává život? Kdo dává život a zdraví rodičům? Kdo nám dává zdraví a pokrm? Kdo nám dává vše? Kdo je tedy náš největší dobrodinec a nejlaskavější Otec?

Jak nevděčný je každý, kdo toho dobrého, laskavého Otce uráží! Na to musíme myslet, když říkáme: Můj Bože! Všechny svých hříchů lituji, že

jsem tebe, Otce svého nejlaskavějšího urazil, k tobě, největšímu dobrodinci, byl nevděčný. (*Přechod k lítosti z lásky.*)

Představte si trpícího a umírajícího Spasitele! V zahradě getsemanské se potí krví. Volá úpěnlivě k nebeskému Otci, Otec neodnímá jeho utrpení, musí trpět. Je hrozně zbičován, od temene hlavy k patě nohy samá rána, na těle jeho není místočka zdravého. Je trním korunován. Nese těžký kříž na Golgotu, posmívají se mu, rouhají se mu, plivají na něho, přibíjejí na kříž, umírá na kříži v hrozných bolestech za naše hříchy! Za nás tolik trpí, za naše hříchy umírá nejpotupnější smrtí! Na to myslíme, když říkáme: Hříchů svých zvláště lituji proto, že jsem tebe, své nejlepší a lásky nejhodnější dobro urazil (*lítost z lásky*).

Co je předsevzetí? Jaké má být opravdové předsevzetí? Jak vzbuzujeme lítost? Atd.

Z p o v ě ě .

Kolik částí třeba k svátosti pokání? Co znamená zpytovat svědomí? Atd.

Spasitel jednou vypravoval, jak dva lidé vešli do chrámu, aby se tam modlili: jeden byl fariseus, druhý celník. Oba Bohu otevřeli svá srdce, ale každý jinak: celník pokorně a lítostivě, fariseus hrdě a nekajícně. *Jak se modlil fariseus?* Postavil se hrdě s hlavou vztyčenou na takovém místě, aby jej všichni viděli, jak se modlí. A říkal: „Děkuji ti, Bože, že nejsem jako jiní lidé, lupiči, nespra-

vedliví, aneb jako i tento celník.“ *Co si fariseus myslil těmi slovy?* Myslil si: jsem lepší všech ostatních. Nemám hříchů, dělám mnoho dobrého. Postím se dvakrát za týden, desátky dávám ze všeho, co vytěžím.

Taková modlitba se nemohla Bohu líbiti. A teď pozorujme celníka. Stál zdaleka: pokládá se za nehodna jíti dále kupředu, blíže k oltáři, ví, že je hříšník; nechtěl ani oči pozdvihnouti k nebi, nýbrž bil se v prsa a říkal: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ Celník vyznával Bohu své hříchy. Litoval jich. Bije se v prsa a myslí si: mám mnohé hříchy, těžké hříchy, jsem opravdu veliký hříšník, lituji toho, mrzí mě to, bolí mě to, Bože, buď mi milostiv, odpusť mi mé hříchy! Celník se zpovídal. Byla to zpověď úplná a upřímná. Byla to zpověď dobrá. Dobrá musí býti i vaše zpověď.

Co je zpověď? Zpověď je s k r o u š e n é v y z n á n í spáchaných hříchů knězi . . . Fariseus se zpovídal špatně, vlastně se ani nezpovídal, nevyznával svých hříchů skroušeně, počínal si jako by hříchu neměl. Byl pyšný, říkal Bohu jen to, co dobrého vykonal, jaký je dobrák. O celníkovi řekl Spasitel: „Odešel do svého domu ospravedlněn,“ t. j. Pán Bůh mu odpustil hříchy, dostal posvěcující milost, stal se spravedlivým a svatým; fariseus nikoli, ten odcházel domů se všemi svými hříchy.

Celník se zpovídal dobře, vyznal skroušeně své hříchy. *Komu celník vyznal své hříchy?* Bohu! I my vyznáváme své hříchy Bohu, Bůh má zástupce,

jimž dal právo a moc, aby jeho jménem, na jeho místě lidem hříchy odpouštěli. Tuto moc a toto právo dal nej d ř í v e a p o š t o l ů m. *Kterými slovy dal Spasitel apoštolům moc hříchy odpouštět?* *Kolikou moc těmi slovy apoštolové dostali?* *Na koho přešla tato moc od apoštolů?* Apoštolové a jejich nástupci, biskupové a kněží, odpouštějí nebo zadržují hříšní-
kům hříchy jménem Božím, na místě Božím.

Biskupové a kněží nejsou vševědoucí, nemohou vidět do srdce, nemohou vědět, zda se někdo opravdově a skroušeně zpovídá, zda jest hoden nebo není, aby mu hříchy odpustili nebo zadrželi. Proto hříšník musí sám srdce knězi otevřít, ze svých hříchů knězi se vyznati, aby dostal rozhřešení. Tak určil sám Spasitel při ustanovení svátosti pokání.

Co je zpověď? Kdy se zpovídáme skroušeně? Komu se vyznáváme? Kdo je na místě Božím? Proč musíme knězi své hříchy vyznávati? Kdo tak nařídil?

I rodiče i učitelé žádají, aby se dítě vyznalo poctivě, upřímně a skroušeně, když pochybilo. Přizná-li se upřímně, skroušeně a má dobrou vůli se polepsiti, jsou ochotni odpustiti mu. I marnotratný syn otci skroušeně se vyznal. Jak to marnotratný syn řekl otci? To byla dobrá zpověď.

Jistě všichni chcete vykonati dobrou zpověď. Dobrá zpověď musí míti tři vlastnosti, právě tak jako lítost a opravdové předsevzetí. *Jaká musí býti lítost? Jaké musí býti předsevzetí?* Předsevzetí má tytéž vlastnosti jako lítost. Vlastnosti zpovědi jsou jiné,

Zpověď musí býti úplná. Zpovídati se znamená povídati na sebe hříchy knězi. *Jaké hříchy musíme na sebe pověděti? Kolik těžkých hříchů musíme říci?* Lehké hříchy nemusíme na sebe povídati, ale je to radno a užitečno. Zpověď i bez vyznání lehkých hříchů jest úplná a dobrá. Jest ovšem lépe, když i lehké hříchy na sebe povíme. I lehké hříchy jsou skvrny na nebeském rouchu posvěcující milosti. Nezpovídáme-li se z lehkých hříchů, nejsou nám ve zpovědi odpuštěny, nedostáváme tedy ani tolik milosti, kolik bychom jí dostali, kdybychom se vyzpovídali upřímně a srdečně litovali i lehkých hříchů.

Nikdy nesmíme vědomě, z úmyslně zamlčeti těžký hřích. Ani jediného nesmíme zamlčeti. Kdybychom jen jediný zamlčeli vědomě, zúmyslně, byla by svatá zpověď neúplná, proto by nám ani ostatní hříchy nebyly odpuštěny. Kdo by tak jednal, měl by ještě nový, velice těžký hřích dopustil by se svatokrádeže.

Jaká má býti sv. zpověď? Kdy je zpověď úplná? Kdy je sv. zpověď neplatná? Jakého hřichu se dopouští, kdo se zpovídá neúplně? Proč se máme zpovídati i z lehkých hříchů?

U každého těžkého hřichu musíme také říci kolikrát jsme se ho dopustili, což znamená, že musíme říci počet těžkých hříchů, tedy říci kolikrát jsem v neděli svévolně zanedbal Mši svatou; nestačí říci někdy nebo často, to stačí u lehkých hříchů. Někdo si myslí: nevím přesný počet,

jimž dal právo a moc, aby jeho jménem, na jeho místě lidem hříchy odpouštěli. Tuto moc a toto právo dal nej d ř í v e a p o š t o l ů m. *Kterými slovy dal Spasitel apoštolům moc hříchy odpouštěti? Kolikou moc těmi slovy apoštolové dostali? Na koho přešla tato moc od apoštolů?* Apoštolové a jejich nástupci, biskupové a kněží, odpouštějí nebo zadržují hříšní-
kům hříchy jménem Božím, na místě Božím.

Biskupové a kněží nejsou vševědoucí, nemohou viděti do srdce, nemohou věděti, zda se někdo opravdově a skroušeně zpovídá, zda jest hoden nebo není, aby mu hříchy odpustili nebo zadrželi. Proto hříšník musí sám srdce knězi otevřít, ze svých hříchů knězi se vyznati, aby dostal rozhřešení. Tak určil sám Spasitel při ustanovení svátosti pokání.

Co je zpověď? Kdy se zpovídáme skroušeně? Komu se vyznáváme? Kdo je na místě Božím? Proč musíme knězi své hříchy vyznávati? Kdo tak nařídil?

I rodiče i učitelé žádají, aby se dítě vyznalo poctivě, upřímně a skroušeně, když pochybilo. Přizná-li se upřímně, skroušeně a má dobrou vůli se polepšiti, jsou ochotni odpustiti mu. I marnotratný syn otci skroušeně se vyznal. Jak to marnotratný syn řekl otci? To byla dobrá zpověď.

Jistě všichni chcete vykonati dobrou zpověď. Dobrá zpověď musí míti tři vlastnosti, právě tak jako lítost a opravdové předsevzetí. *Jaká musí býti lítost? Jaké musí býti předsevzetí?* Předsevzetí má tytéž vlastnosti jako lítost. Vlastnosti zpovědi jsou jiné.

Zpověď musí býti úplná. Zpovídati se znamená povídati na sebe hříchy knězi. *Jaké hříchy musíme na sebe pověděti? Kolik těžkých hříchů musíme říci?* Lehké hříchy nemusíme na sebe povídati, ale je to radno a užitečno. Zpověď i bez vyznání lehkých hříchů jest úplná a dobrá. Jest ovšem lépe, když i lehké hříchy na sebe povíme. I lehké hříchy jsou skvrny na nebeském rouchu posvěcující milosti. Nezpovídáme-li se z lehkých hříchů, nejsou nám ve zpovědi odpuštěny, nedostáváme tedy ani tolik milosti, kolik bychom jí dostali, kdybychom se vyzpovídali upřímně a srdečně litovali i lehkých hříchů.

Nikdy nesmíme vědomě, z úmyslně zamlčeti těžký hřích. Ani jediného nesmíme zamlčeti. Kdybychom jen jediný zamlčeli vědomě, zúmyslně, byla by svatá zpověď neúplná, proto by nám ani ostatní hříchy nebyly odpuštěny. Kdo by tak jednal, měl by ještě nový, velice těžký hřích dopustil by se svatokrádeže.

Jaká má býti sv. zpověď? Kdy je zpověď úplná? Kdy je sv. zpověď neplatná? Jakého hřichu se dopouští, kdo se zpovídá neúplně? Proč se máme zpovídati i z lehkých hříchů?

U každého těžkého hřichu musíme také říci kolikrát jsme se ho dopustili, což znamená, že musíme říci počet těžkých hříchů, tedy říci kolikrát jsem v neděli svévolně zanedbal Mši svatou; nestačí říci někdy nebo často, to stačí u lehkých hříchů. Někdo si myslí: nevím přesný počet,

nemohu to ani přesně vědět, co mám tedy činit? Pán Bůh žádá jen to, co můžeme; hledí hlavně na dobrou vůli, a je spokojen, máš-li opravdu dobrou vůli. Budeš-li vážně přemýšlet, snadno těžké hříchy (na př. vynechání Mše svaté v neděli, pojídání masa v postní den) spočítáš. Při lehkých stačí říci: několi-krát v týdnu, měsíci, atd.

Musíme také udati *n u t n é o k o l n o s t i* hříchu: kdy, kde, s kým jsme hřešili, čili říci to, co hřích činí mnohem horší.

Podle morálky musíme udati: 1. okolnosti měnící druh hříchu pokud se jedná o těžké hříchy; 2. takové okolnosti, které z lehkých hříchů činí těžké hříchy. Nemusíme uvádět takové okolnosti, které mění stupeň hříchu. V tom smyslu budiž rozuměno výrazu „co hřích činí mnohem horší“. Theologicky snad není ten výraz správný, ale mla-ličkým je těžko učiniti to srozumitelnějším.

Někdo se zpovídá: kradl jsem. To není správné: musí říci kolikrát, kde a kolik ukradl; zda doma nebo v kostele, zda menší nebo větší částku. Jiný řekne: ublížil jsem někomu na těle. To není správné, musí říci: jak se to stalo, zda ublížení bylo lehké nebo těžké, zda zanechalo následky, atd.

Co je svatá zpověď? Jaká má být sv. zpověď? Kdy je sv. zpověď úplná? Atd.

Při svaté zpovědi musíme udati: 1. všechny těžké hříchy, 2. počet těžkých hříchů, 3. nutné okolnosti hříchů.

Děti se měly naučiti několik otázek z katechis-
mu. Jeden žáček neumí. Pověz mi upřímně: učil

jsi se tomu doma? Neučil! A proč jsi se tomu neučil? Šel jsem raději na hřiště. Tak tomu skutečně bylo. Chlapec otevřeně a poctivě řekl, jak to bylo, mluvil upřímně, b y l u p ř í m n ý. Jiný chlapec se také neučil. Zůstal po škole. Při odchodu dá mu pan učitel dopis, aby jej odevzdal pánovi, bydlícímu blízko nich. Chlapec na otázku matčinu: kde jsi byl tak dlouho? odpovídá: musel jsem nésti dopis od pana učitele. Nesl chlapec dopis od pana učitele? Ano! Odpověděl matce upřímně? Neodpověděl! Byl ten chlapec upřímný? Proč nebyl upřímný? Zamlčel to hlavní, nemluvil otevřeně, upřímně, n e b y l u p ř í m n ý.

V této neupřímnosti pokračuje. Jeho sestřička řekne mamince, že byl po škole proto, že neuměl. Chlapec ve své neupřímnosti říká: učil jsem se, všechno ostatní jsem věděl, jen tu jednu otázku ne; myslel jsem, že se jí nemusíme naučiti. To je zase neupřímné. Chlapec se sice učil, ale sotva několik minut a při tom ještě myslel na vše možné. Neuměl toho víc než jednu otázku, věděl, že se má všemu naučiti, chce býti lepším než ve skutečnosti jest, chce svou chybu o m l o u v a t i. Upřímný je ten, kdo všechno řekne poctivě, otevřeně ke všemu se přizná, nic neomlouvá, na jiného nesvaluje, ničeho n e z a m l č u j e, i když mu to škodí.

Dítě zpytuje svědomí. Zbožně se pomodlilo, přemýšlí pomalu a vážně, vzpomíná na počet hříchů a jejich okolnosti. Hříchy, které by mohlo zapomenouti, poznamená si na papír. Teď se z nich

chce upřímně vyzpovídati. Co znamená u p ř í m-
n ě s e z p o v í d a t i ? Pověděti na sebe všechny
hříchy tak otevřeně, poctivě, jak jsme se jich do-
pustili. Nesmíme: 1. n i č e h o z a m l č e t i, mu-
síme tedy říci všechny těžké hříchy, počet těch hří-
chů a nutné okolnosti; lehké hříchy mohu zamlčeti,
ale upřímný člověk nezamlčí ani lehkých hříchů,
i z těch se upřímně vyzná. Nesmíme 2. n i c
o m l o u v a t i, nemysleti si, že snad hřích nebyl
tak špatný, že vina nebyla tak veliká, nesmíme na
jiného to sváděti. Jen všechno poctivě, otevřeně,
upřímně! Zpovídáme se Bohu, a ten ví, jak to bylo.
Kdy je sv. zpověď upřímná?

Některé dítě při sv. zpovědi s e b o j í nebo
s t y d í. Vynechávalo pravidelně v neděli Mši sva-
tou vlastní vinou, teď se stydí říci zpovědníkovi
ten veliký počet a myslí si: řeknu méně nebo ten
hřích vynechám. Jen to ne! Taková sv. zpověď
byla by neplatná, protože byla neupřímná, měli
bychom o jeden těžký hřích více, byli mnohem
nešťastnější, dopustili se svatokrádeže, a pak bylo
by ještě obtížnější při nejbližší sv. zpovědi se z toho
vyznati. Stále zamlčovati hříchy nemůžeme; jed-
nou přece se musíme poctivě vyznati, nechceme-li
se věčně trápit v pekle. Žádný strach ani stud!
Nestyděli jsme se hřešiti před vševidoucím Bohem,
nestyďme se z toho před knězem vyznati. Říká-
me-li na sebe hříchy i ošklivé a máme-li těch hří-
chů snad i hodně, kněz si myslí: to je hodně,
poctivé, upřímné dítě, a jak je statečné, opravdu

malý hrdina! Kněz nebude hubovati, naopak má radost, když jste upřímní, má s vámi soucit, má před vámi úctu. Kněz ve zpovědnici nehubuje, on sám se také musí zpovídati a byl by nerad, kdyby jej jiný kněz huboval, všecky děti přijímá laskavě a přátelsky, jen když mají dobrou vůli a chtějí se vyznati poctivě a upřímně.

Některé dítě se bojí, že kněz to řekne rodičům nebo někomu jinému. Kněz nesmí nikomu ze zpovědi ničeho říci, i kdyby ho proto zabili. Lidé všelijak hubují na kněze, leccos jim vytýkají, ale nikdo se neodvážil říci, že by kněz něco ze zpovědi vyzradil. Mnozí kněží byli i usmrceni pro zpovědní tajemství, byli žalářováni, ale nikdy neřekli, z čeho se lidé zpovídali. A kdyby jim někdo sliboval miliony, zase nic neřeknou, nesmějí, velice těžce by hřešili a přísně byli potrestáni. Co si tedy má mysliti, kdo by se styděl z některého hříchu se zpovídati?

Všimněme si nejdříve upřímného dítěte. Zpovídá se ze všech hříchů, i z těch, které jsou ošklivé, za které se stydí. Je to snad něco těžkého? Komu se dítě zpovídá? Smí kněz něco ze sv. zpovědi vyzraditi? Smí tak učiniti za peníze? Smí tak učiniti, hrozí-li mu smrt nebo žalář? Dozví se tedy někdo něco z naší sv. zpovědi? Kněz nebude na to mysliti, co jste mu ve zpovědnici řekli, ve zpovědi vás nezná. Ve škole vás zná, vy znáte jej, učí vás, je váš učitel a přítel; ve zpovědnici je zástupce

Boží. Hříchy neříkáte svému učiteli a dobrému známému, říkáte je zástupci Boha, tedy samému Bohu.

Není obtíží zpovídati se knězi, který je přísně zavázán k mlčelivosti. K upřímné sv. zpovědi je sice třeba kuráže a dobré vůle, to však jest jen malá oběť, kterou Bůh velice bohatě odměňuje. Odpouští nám všechny hříchy, odpouští i následky těch hříchů, v ě č n é t r e s t y v pekle, dává posvěcující milost. Před sv. zpovědí, když máme hříchy, jsme dětmi ďábla, upřímnou sv. zpovědí stáváme se dítkami Božími, přáteli a miláčky Božími, dědici nebes; dříve bylo srdce neklidné, těžké, teď je lehké, klidné, plné radosti, štěstí a sladkého pokoje. To všechno jest odměna za upřímnost, za to, že poctivě, otevřeně, upřímně na sebe povíme všechny těžké hříchy, jejich počet i okolnosti.

Nyní si všimněme n e u p ř í m n é h o d í t ě t e. Z bázně nebo zbytečného studu zamlčí nějaký hřích nebo počet těžkých hříchů nebo nutné okolnosti. Kolik hříchů mu bude ve sv. zpovědi odpuštěno? *Proč ani jediný hřích mu nebude odpuštěn?* A ještě se dopouští nového hříchu, svatokrádeže, protože nehodně přijímá svátost. Neupřímné dítě chce Pánu Bohu něco u k r á s t i, chce násilím něco vzíti. Chce ve sv. zpovědi ukrásti odpuštění hříchů, milost, synovství Boží, dědické právo na nebe. To všechno ve svátosti pokání dává Bůh upřímnému dítěti, ale nedává neupřímnému dítěti, které se neupřímně zpovídá, Pán Bůh neupřímně-

mu dítěti to nechce dáti a ani dáti nemůže, když jest neupřímné k Bohu a nechce se upřímně zpovídati. Takové dítě zneužívá svátosti pokání. Zpověď neupřímného dítěte jen zvětšila jeho vinu a spíše přijde do pekla než dříve.

Neupřímné dítě po sv. zpovědi není ani klidné ani spokojené. Má výčitky svědomí. Svědomí vyčítá: cos učinilo! Zpovídalo jsi se nehodně, dopustilo se svatokrádeže, nevyznáš-li se upřímně, čeká tě peklo. Svědomí nedá pokoje ani ve dne ani v noci. Žije neklidně, je-li v hříších. Přijde druhá sv. zpověď. Musí říci vše upřímně, musí i doznati: minule jsem se zpovídal nehodně, zamlčel jsem svůj hřích, byl jsem neupřímný. Snad zase zamlčí a dopustí se nové svatokrádeže. A snad i nehodně přijímá. Konečně i shovívavost a trpělivost Boží má konce. Dítě umírá. Jak umírá? Nevzpamatuje-li se v posledním okamžiku, umírá nešťastně a duše jeho jako duše bohatcova pohřbena v pekle.

Jest tím jeho vina na věky přikryta? Není! Jednou bude vše zjeveno. *Kdy bude zjeven jeho hřích?* O posledním soudu! Tu budou všechny neodpuštěné hříchy zjeveny i všechny nehodné sv. zpovědi a nehodná svatá přijímání. Celý svět se to dozví: otec, matka, bratři, sestry, přátelé, známí, příbuzní. Snad si mysleli, že ono dítě bylo hodné a zbožným dítkem Božím, nyní vidí a slyší, že bylo a je služebníkem ďáblovým. To bude hrozná hanba, dítě bude zahanbeno před celým světem, se zavrže-

nými bude volati: Hory padněte na nás a pahorky přikryjte nás! Z toho viděti, že jest lépe vše zpovědníkovi upřímně říci než neklidně žíti a věčně býti zavržen.

Jaká má býti sv. zpověď? Kdy je sv. zpověď úplná? Kdy je sv. zpověď upřímná? Proč se nemáme styděti upřímně se vyzpovídati ze všech hříchů? Atd.

Dítě se rozpomene, že některý hřích ve sv. zpovědi neřeklo, že se z něho nevyzpovídalo. Co teď? Bude vzpomínati, zda se tak stalo bez viny nebo vlastní vinou.

1. Dítě vynechalo něco, z čeho se mělo zpovídati, bez vlastní viny. Zpytovalo svědomí vážně, klidně, pomalu, na žádný hřích si nevzpomnělo. Ze všeho se vyzpovídalo tak, jak se náležitě připravilo. Po sv. zpovědi si najednou vzpomene na těžký hřích, na který úplně zapomnělo. Vynechalo těžký hřích, ale bez své viny. Takové dítě bude úplně klidné, hřích mu byl odpuštěn. Jiné dítě při zpytování svědomí přišlo na všechny hříchy, chce se ze všech poctivě a upřímně vyznati. Zpovídá se z nich a proti své vůli jeden hřích zapomnělo. Po sv. zpovědi si na ten hřích vzpomene. I takové dítě bude klidné, mělo dobrou vůli, dobrý úmysl poctivě a upřímně se vyzpovídati. Jeho sv. zpověď byla dobrá, onen hřích mu byl odpuštěn. V obojím případě si onen hřích zapamatuje a v nejbližší sv. zpovědi jej knězi řekne. *Jak se zpovídá, kdo bez vlastní viny něco za-*

pomněl, z čeho se musí zpovídati? Jakou má v tom případě povinnost při nejbližší sv. zpovědi?

2. Dítě vynechalo vlastní vinou těžký hřích nebo počet nebo nutné okolnosti, že se bálo a stydělo vše povědět, proto vědomě a dobrovolně hřích zamlčelo. Bylo neupřímné. *Jakou povinnost má takové dítě?* Všecky sv. zpovědi, ve kterých se to stalo, byly neplatné. Dopustilo se tolika svatokrádeží, kolikrát hřích zamlčelo, musí tedy ve sv. zpovědi říci, kolikrát hřích zamlčelo, opakovati všecky hříchy a říci i ten, který zamlčelo. Proč musíme opakovati všecky sv. zpovědi a povědět všecky hříchy, když jsme zúmyslně vynechali těžký hřích? Všecky zpovědi byly neplatné, ani jeden hřích nebyl odpuštěn.

Vynecháme-li lehký hřích, nemusíme sv. zpovědi opakovati ani ten hřích znovu uvádět. *A proč nemusíme opakovati sv. zpovědi, vynecháme-li vědomě lehký hřích?* Protože z lehkých hříchů se nemusíme zpovídati a sv. zpověď je platná i tehdy, když vynecháme lehký hřích. Jakou povinnost má, kdo vědomě, vlastní vinou, vynechal těžký hřích? Proč nemusíme opakovati sv. zpověď při vynechání všedního hříchu?

Vyznání musí býti zřetelné, aby ti zpovědník náležitě rozuměl. Někdo by se zpovídal: hřešil jsem pětkrát proti šestému přikázání. To není zřetelné, jasné. A proč to není jasné, zřetelné? Zpovědník nemůže vědět, zda myšlen-

kami, slovy, skutky, žádostí, zda sám nebo s jinými. Hřích nutno pojmenovati pravým jménem, na př. díval jsem se pětkrát dobrovolně na nemravné obrázky.

Může se státi, že dítě má něco na srdci a neví, jak to říci. Upozorní zpovědníka, který mu rád pomůže. Ve sv. zpovědi užíváme slov p o č e s t n ý c h, ne sprostých, jak se leckdes venku mluví. Musíme se zpovídati tak, aby zpovědník rozuměl. Ne p ř í l i š h l a s i t ě, aby toho neslyšeli kolem stojící, ani ne p ř í l i š t i š e. Naše hříchy má slyšeti jen zpovědník, nikdo jiný. Zaslechneš-li něco ze sv. zpovědi druhého, nikomu toho neříkej.

Jaká má býti sv. zpověď? Kdy je sv. zpověď úplná? Kdy jest upřímná? Atd.

Dostiučinění.

Kolik částí třeba k svátosti pokání? Které jsou to části? Co znamená zpytovat svědomí? Atd.

Máme ještě mluvit o dostiučinění. Dítě provede něco moc špatného doma nebo ve škole nebo jinde. Jest potrestáno. *Proč je trestáno za špatný čin? Má pykat i za svůj špatný kousek. Trest můžeme nazvati pokáním. Dítě se má také p o l e p š i t i. Trest má býti výstrahou, aby se po druhé podobného činu nedopustilo, trest má od podobného činu odstrašovati. Myslí-li na trest, má si mysliti: vícekrát to už neudělám.*

Koho hněváme hříchem? Pán Bůh je nejvyšší spravedlivý, musí trestati zlé. Čím Bůh trestá těžký

hřích? Peklem! Jak dlouho trvá trest v pekle? Věčně! Tresty v pekle jsou věčné tresty. Lehké hříchy trestá Bůh časnými tresty. Kde trpíme časné tresty? Co trpí ubohé duše v očistci? Co trpíme na zemi? Co Bůh odpouští hříšníkům ve svátosti pokání, když mají opravdovou lítost a upřímně se zpovídají?

Král David se dopustil dvou těžkých hříchů: vraždy a cizoložství. Velice Boha urazil a zasloužil peklo. Srdečně toho litoval, plakal dnem i nocí, Pán Bůh se nad ním smiloval a vzkázal po proroku Natanovi: „Promím ti hříchy, ale syn tvůj ti zemře.“ *Co Bůh odpustil králi Davidovi? V i n u a věčný trest, ale neprominul časného trestu.* David musel na pokání a smíření přijmouti časný trest. Nejmilejší z dětí, sedmiletý syn jeho, zemřel v nejbližším týdnu. Bylo to jistě pro otce bolestné.

Ve svátosti pokání Bůh nám odpouští vinu za hříchy a věčný trest, z časných trestů jen část, druhou část musíme s a m i o d p y k a t i po sv. zpovědi, proto nám zpovědník ukládá pokání, na př. třikrát Otčenáš a třikrát Zdravas: toto pokání patří jako pátá část k svátosti pokání; musíme ji svědomitě a dobře vykonati jako ostatní části. Této části říkáme d o s t i u č i n ě n í. Jest to vykonání těch kajících skutků, které zpovědník uloží. Zpovědník ukládá kající skutky, abychom pykali za své hříchy, a abychom se polepšili. Dítě, které kajícně a zbožně vykoná uložené pokání, odpykává si časné tresty

za hříchy. Uložené pokání slouží také k našemu polepšení. Zpovědník řekne kajícímu, co má po sv. zpovědi konati, na př. mu uloží nahraditi škodu atd. To všechno proto, abychom se polepšili.

Uložené pokání nutno **v y k o n a t i h n e d** ; není-li to možné hned, tedy co nejdříve, a to tak, jak zpovědník uložil. Nerozumíme-li, otážíme se zpovědníka. Kdo uloženého pokání nevykoná, hřeší.

Co je dostiučinění? Proč zpovědník ukládá pokání? Kdy máme vykonati uložené pokání? Jak máme vykonati uložené pokání?

C. ČÁST PRAKTICKÁ.

První přikázání Boží.

Kolik je Božích přikázání? K jednotlivým přikázáním napíšeme na tabuli stručný obsah: I. modliba, II. svatá jména, III. kostel atd. Ke všemu potřebujeme pomoci Boží, proto před zpytováním svědomí se pomodlíme k Duchu Svatému. Odříkáme modlitbu společně a krátce poučíme děti, jak si doma počínati při zpytování svědomí.

Jak zní první přikázání Boží? Bůh chce, abychom ho ctili, milovali, vzývali. To se děje denně modlitbou. Proto nejdříve se budeme tázati: M o d l i l jsem se každý den ráno, večer, v poledne, před jídlem, po jídle? Denně se modlíme i Anděl Páně. To jsou denní modlitby. Kdo některou modlitbu svévolně vynechal, zapamatuje si to pro sv. zpověď. Nemůžete přesně věděti, kolikrát se tak stalo, stačí tedy u lehkých hříchů říci: často, někdy, pravidelně ráno, atd. (*povíme dětem, jak to budou říkati*).

Musíme se modliti p o b o ž n ě, nebýti roztržiti, mysliti jen na Boha, aby srdce vědělo, co rty šeptají. Myslíme-li na hru nebo něco jiného, není to nábožná modlitba. Roztržité myšlenky někdy přijdou i když se chceme zbožně modliti. Musíme je podle možnosti zaháněti, přemáhati, upřeněji se

dívati na kříž nebo svatý obraz, každé slovo náležitě vyslovovati, abychom ničeho neviděli a neslyšeli, co nás ruší. Budeme tedy vzpomínati, zda jsme se modlili nábožně nebo roztržitě, zda jsme se modlili rádi nebo z donucení.

Musíme Pána Boha poznávati, abychom ho měli rádi, rádi se k němu modlili, musíme věděti, jak je dobrý, laskavý, dokonalý. Pána Boha učíme se p o z n á v a t i ve svatém náboženství, jest tedy naše povinnost učit se svatému náboženství, jako jest naše povinnost učit se i jiným předmětům. Budeme se tedy tázati: u č i l j s e m s e s v ě d o m i t ě s v a t é m u n á b o ž e n s t v í ?

Druhé přikázání Boží.

J a k z n í d r u h é p ř i k á z á n í B o ž í ?
Jméno Boží a jména svatých musíme uctivě vyslovovati. Bůh je nejvyšší Pán na nebi i na zemi, Bůh je nejvyšší svatý. Svatí jsou jeho přátelé, jsou s ním v nebi.

Svatá jména jsou jména Boha, Panny Marie, svatých, dále jména, která jsou ve spojení s Bohem a svatými, na př. kříž, nebe, svátost. Taková jména vyslovujeme s úctou. Židé vůbec nesměli vysloviti jména Jahve, které Pán Bůh sám si dal; kdo tak učinil, byl kamenován. Když mluvili o Pánu Bohu, nikdy nejmenovali jeho jméno (Jahve), nýbrž mluvili jen o Velikém, Vznešeném (Adonai). To by si měli mnozí zapamatovati, kteří při každé maličkosti neuctivě vyslovují jméno Boží a jména sva-

tých. Dělalí tak už ze zvyku. To jest ovšem velice ošklivý zvyk. Někteří vyslovují jméno Boží a svatých docela ve hněvu a ve zlosti! Vyslovoval jsem jméno Boha a svatých neuctivě? Činil jsem tak ze zvyku nebo ve hněvu? Posmíval jsem se svatým věcem? Jak jsem se choval na místech posvátných?

Někteří lidé klejí. Co znamená klítí? Sobě nebo jinému přáti něco zlého a proklínati sebe nebo jiné. Můžeme proklínati sebe i jiné, zvířata i předměty. Proklínání a klení jsou slova ošklivá a užívají jich jen lidé hrubí, nevzdělaní, sprostí, necitelní, když něco nejde podle jejich vůle a proto jsou popuzeni a zlobí se. Snad jste někdy slyšeli taková ošklivá slova od hrubých lidí, snad je i opakovali. Hodné dítě takových slov nikdy neříká, protože to je hřích a urážíme jimi Boha. Klel jsem? Často? Někdy jenom?

Třetí přikázání Boží.

Jak zní třetí přikázání Boží? Sváteční den je neděle. Toho dne nemáme konati těžkých prací, máme Pánu Bohu zvláště sloužiti, den Páně světiti. Neděle se také nazývá den Páně, protože ten den jen Bohu náleží. Jako neděle má se světiti i každý svátek od Církve ustanovený. V neděli a zasvěcené svátky má každý katolík povinnost býti pobožně přítomen na celé Mši svaté a nekonati služebných prací. Služebné práce jsou

takové práce, které obyčejně konají služební lidé ve všední den, a všechny nádenické práce. Služebné práce ještě nekonáte, všimněme si tedy blíže, jaké jsou vaše nedělní povinnosti.

Jak zní druhé přikázání církevní? Toto přikázání nám poroučí, ukládá nám za povinnost: 1. býti na celé Mši svaté, 2. býti pobožně na celé Mši svaté. Z toho vyplývá, že nekoná své povinnosti, že tedy přikázání přestupuje a hřeší, kdo: 1. vlastní vinou zanedbává buď celou Mši svatou nebo část Mše svaté, a kdo 2. při Mši svaté se neuctivě chová (*je nepobožný a nezpůsobilý*). Proto se ptáme: Vynechal jsem vlastní vinou v neděli a zasvěcený svátek Mši svatou? Dítě by rádo šlo do kostela, nemůže, je nemocné, nemá šatů, musí rychle pro lékaře. Toto dítě nevynechává Mše svaté vlastní vinou, nemá hříchu, proto se z toho nemusí zpovídati. Jsou děti lehkomyšlné, které by do kostela na Mši svatou jít mohly, ale nechce se jim, raději běhají venku, hrají si, jdou raději na kopanou, na tramp; tyto děti zanedbávají Mši svatou vlastní vinou. To je hřích, musí se tedy z toho zpovídati. Musí i říci, kolikrát vlastní vinou Mši svatou vynechaly. Vynechal jsem vlastní vinou v neděli Mši svatou? Kolikrát se tak stalo? Vynechal jsem v zasvěcený svátek Mši svatou vlastní vinou? Kolikrát se tak stalo?

Dítě se strojí do kostela. Maminka řekne: nespěchej tolik, máš dost času. Jdou jim špatně hodiny, dítě přijde do kostela pozdě. Nebyla to jeho vina, nemá hříchu. Jiné dítě jde z domu zavčas, maminka je poslala a upozornila, ať se nikde nezdržuje. Tu a tam se zastavilo, leccos si prohlíželo, a přišlo pozdě. Stalo se tak vlastní vinou. Musíme si dáti dobrý pozor, zda jsme přišli ještě před obětováním nebo už po obětování. Musíme tedy doznati: přišel jsem na Mši svatou pozdě, ale ještě nebylo obětování; přišel jsem pozdě, bylo už po pozdvihování. Přišel jsem na Mši svatou pozdě vlastní vinou? Kolikrát se tak stalo?

Kostel je dům Boží, příbytek Boží, přebývá v něm Bůh. Dívá se na nás ze svatostánku. Máme-li se všude chovati slušně a způsobně, musíme tím více toho dbáti v kostele. Všude jinde jsou jen lidé, v kostele je Bůh. Nezpůsobně se chová, kdo se v kostele ohlíží, směje, šeptá, hraje si, jiné vyrušuje, přechází na jiné místo, pořádně si neklekne, neslušně stojí, atd. Kostel je dům modlitby, máme se tu modlit, nábožně modlit, zvláště v neděli, proto jdeme do kostela. Posloucháme zbožně kázání, modlíme se nebo zpíváme. Stále myslíme na Boha. Některé dítě slušně a způsobně v kostele sedí nebo stojí nebo klečí, a přece není pobožně přítomno, jeho myšlenky jsou docela jinde. C h o v a l j s e m s e v k o s t e l e z p ů s o b n ě a z b o ž n ě ?

Čtvrté a páté přikázání Boží.

Jak zní čtvrté přikázání Boží? IV. (rodiče). Jak zní páté přikázání Boží? V. (bližní). Ve čtvrtém přikázání Bůh poroučí lásku, úctu a poslušnost k rodičům a představeným. Kdo jsou rodiče? Kdo jsou představení? Rodiče jsou zástupci Boží, po Bohu naši největší dobrodinci; rodiče se vám starají o vše, čeho potřebujete, chrání vás, opatrují, zaslouží si tedy vaší lásky, úcty a poslušnosti. Rodiče ve škole zastupuje velebný pán a pan učitel; až budete větší, budou to mistři a jiní představení, kteří budou zastupovati rodiče. Rodiče nám dal Bůh, máme tedy k nim býti uctiví, způsobní, něžní. Mnohé děti takovými nejsou. Řeknou-li rodiče nebo něco udělají, co se dětem nelíbí, co se jim nehodí, počínají si jako by si toho ani nemusely všimati, pomlouvají za zády rodiče nebo jsou k nim hrubé, hrubě jim odpovídají. Některé děti chtějí vždycky prosaditi svou vůli. Řeknou-li něco rodiče, odpovídají: já to nechci a neudělám to. Takové dítě musí říci: Byl jsem k rodičům hrubý a vzdorovitý. Kdo se podobně chová k jiným, zvláště představeným, musí ve zpovědi říci: Byl jsem hrubý a vzdorovitý k učitelům a jiným lidem.

Děti mají rodičům a učitelům působiti radost pilností, dobrým chováním, poslušností, snášenlivostí. Mnohé děti jednají právě naopak. Rodiče

leccos musejí jim říci dvakrát, třikrát, děti dělají, jako by byly hluché. Škádlí menší sourozence a hněvají je, každou chvilku se vadí. Některé dítě je líné doma i ve škole, jiné je ve škole nepozorné, na ulici rozpustilé, nezpůsobné, zlomyslné, jest na ně stížnost za stížností. Některé děti dělají stále a stále to, co učitelé a rodiče zakázali; dělají jim zármutek, hněvají je. Takové dítě musí říci: *Z a r m u c o v a l j s e m r o d i č e a u č i t e l e . H n ě v a l j s e m r o d i č e a u č i t e l e .*

Rodiče musí mnohdy nezpůsoby a neposlušnost dětí kárati a trestati. Dítě trest zasloužilo, je to tedy spravedlivý trest. Rodiče a představené musíme míti rádi i když nás kárají a trestají. Mnohé děti se na rodiče a představené hněvají, nenávidí je, přejí jim zlého, když je musí trestati a kárati. Z toho se musíme vyznati: *H n ě v a l j s e m s e n a r o d i č e a u č i t e l e . P ř á l j s e m j i m z l é .*

Rodiče a učitele máme rádi a ochotně poslouchati. Kdykoli projeví nějaké přání, ihned je vykonáme, jako by to byl rozkaz. Samuel slyše hlas hned vyskočil: „Mluv, Pane, neboť slyší služebník tvůj.“ Poslouchati rodiče jest naše povinnost. Mnohé děti hřeší proti této povinnosti tím, že buď nekonají, co rodiče přikazují, nebo to konají nerady, s odporem, odmluvou a bručením. Dobře všechno uvážiti a poctivě se přiznati: *B y l j s e m n e p o s l u š n ý r o d i č ů a u č i t e l ů , k d y ž*

mi dobře radili a k dobrému mě vedli.

Všichni lidé jsou naši bližní, všichni zasluhují úcty a lásky. Každý člověk má nějakou chybu: prorok Eliseus byl holohlavý. Rozpustilí hoši se mu posmívali, byli za to potrestáni. Některé děti se posmívají starým lidem, žebrákům, mrzákům, nadávají jim, vysmívají se jim. To všechno jsou hříchy. Posmíval jsem se starým lidem, mrzákům, žebrákům?

Byl jsem k rodičům a učitelům hrubý a vzdorovitý? Zarmucoval jsem rodiče a představené? Hněval jsem je? Přál jsem jim něco zlého? Poslouchal jsem rodiče a učitele? Posmíval jsem se starým lidem? Mrzákům? Žebrákům?

Jak zní páté přikázání Boží? — Někoho zabít znamená vzít mu život, škodit mu na těle. Člověk má nejen tělo, má i duši: můžeme tedy škodit bližnímu na těle i duši. Bůh v tomto přikázání zakazuje všechno, čím bližnímu škodíme na těle nebo na duši; na těle škodíme bližnímu, když ho zabijíme, zraňujeme; na duši mu škodíme, když jej svádíme k hříchu.

Děti často se rozejdou v nevůli, ale za chvíli jest dobře. Někdy to trvá déle. Děti na sebe nemluví, škaredí jedno na druhé, jedno druhému přeje něco zlého, pomlouvá je. Přál jsem dětem zlé?

Děti si hrají a často se při tom pohádají: každé chce mít pravdu, hašteří se, vadí se. Některé dítě

začne jiným nadávati, dává jim ošklivá jména. Nadával jsem jiným?

Někdy se děti perou a bijí se. Některé házejí po jiných kamením a zraňují je.

Bil jsem jiné? Ublížil jsem jim na těle?

Frantík řekl Václavovi: Vezmi mamince peníze, nepůjdem do školy a něco si koupíme. Václav to učiní a peníze utratí. Chlapec něco ve škole provede a řekne: bude-li se pan učitel ptáti, řekněte všichni, že jsem to neudělal. Děti chlapce poslechnou. V prvním případě Frantík sváděl ke krádeži, v druhém případě chlapec sváděl spolužáky ke lži. Frantík i onen chlapec se musí vyznati: Svedl jsem jiné dítě ke krádeži; svedl jsem děti ke lži.

Chlapec potká spolužáka, který jde do kostela. „Nechod do kostela, pojď se mnou na hřiště“. „Nemohu, musím do kostela, tatínek by huboval.“ „Nebude hubovati, řekneš, žeš byl v kostele.“ Chlapec se dal svěsti. Chlapec, který jej svedl, musí se vyznati: Svedl jsem jednou spolužáka, že nešel v neděli na Mši svatou.

Některá zvířata smíme zabíjeti, ale nikdy trápiti. Zvíře pocituje bolest jako my. Kdo trápí zvířata, musí se z toho vyznati: Trápil jsem zvířata; ničil jsem ptačí hnízda; zabíjel ptačí mláďata.

Přál jsem jiným něco zlého? Nadával jsem jiným? Bil

jsem jiné? Ublížil jsem jiným na těle? Sváděl jsem jiné k hříchu? Trápil jsem zvířata? Ničil jsem ptáčí hnízda?

Šesté a deváté přikázání Boží (mravnost).

Svatý apoštol Pavel napsal: „Nečistota nebudiž ani mezi vámi jmenována“. O tom hříchu bychom tedy ani neměli mluvit. Jak by to bylo krásné, kdybychom o něm nemuseli mluvit! Nerad o tom hříchu mluvím, ale nesmím mlčet. Láska mě nutí varovati vás toho, co jest nejhorší. Před tím hříchem musíme utíkat jako před jedovatým hadem. Musíme ten hřích hrozně nenávidět, zamilovati si musíme čistotu, která jest nejkrásnější ozdoba srdce, nejlepší drahokam duše. Kéž Spasitel, přítel a zvláštní miláček duší, stojí při nás svou milostí!

• Jak zní šesté přikázání Boží?
Jak zní deváté přikázání Boží?
To znamená: nesmíme si nic nemravného, nestydatého mysliti, žádati, mluvit, konati. V obou přikázáních Bůh zakazuje všecku nemravnost, nestydatost, nečistotu.

Noe měl tři syny: Cháma, Sema, Jafeta; Sem a Jafet byli dobří, Chám byl zlý. Po potopě Noe obdělával pole a zasadil i vinný keř. Když hrozny uzrály, vymačkal je a té šťávy se hodně napil. Opil se. Opilý člověk neví, co dělá; ani Noe to nevěděl. Svlékl šaty a nahý ležel před stanem. Chám viděl otce tak ležeti, díval se na otce a měl z toho radost. Chám vypravoval bratřím, co viděl, chtěje je svést,

aby se také dívali na nahé tělo otcovo. Chám znovu hřešil, mluvil nestydatě, a ještě jiné k nestydatosti naváděl. Kdyby byli bratři rádi Cháma poslouchali, byli by také hřešili. Bratři tak neučinili, nechtěli bratra poslouchati, přikryli otce, ale nedívali se na jeho tělo. Slyšeli něco nestydatého, ale nehřešili; nechtěli to slyšet i. Chám mluvil nestydatě a myslel nestydatě. Kdo nestydatě myslí, mívá i nestydaté žádosti.

Člověk má tělo a duši; tělo i duše jsou od Boha. Duše je dechem Božím, tělo je z hlíny. Každý výtvor Boží je dobrý a krásný. Na křtu svatém bylo tělo pomazáno svatým olejem, stalo se takoruka chrámem Božím, příbytkem nesmrtelné duše, která se stala miláčkem Božím proto, že přijala nebeské roucho posvěcující milosti. Tělo i duše mají přijíti do nebe. Bůh je nejvyšší svatý, musejí tedy i tělo i duše býti svatými, musíme je svatými uchovati a míti je v úctě. Abychom tělo a duši nezneuctili, nosíme šaty a tělo přikrýváme. Tak chce Bůh! Některé části těla máme stále přikryté i při spaní a koupání. Šaty sice nosíme i k ochraně tělesného zdraví, ale zvláště k ochraně nejkrásnější ctnosti, svaté čistoty. K ochraně této ctnosti Bůh dal každému člověku do srdce strážce; jest jím stud. Stud říká, co jest počestné a mravné a co jest nepočestné a nemravné. Odkrývá-li se dítě, řekne matka: styď se, to se nesluší! Hodné dítě se nikdy nedívá na nemravné věci, hřešilo by, jako

hřešil Chám. Díval jsem se dobrovolně na nestydaté věci?

Zlé dítě o takových věcech mluví, myslí na ně, rádo je poslouchá, jiné k nim svádí. Při sv. zpovědi musíme říci, zda jsme tak činili vědomě a dobrovolně a kolikrát se tak stalo. Mluvil jsem nestydatě? Myslil jsem nestydatě? Poslouchal jsem rád nestydaté řeči? Sváděl jsem jiné k nestydatosti? Docela malé děti berou rády vše do ruky, sahají na př. po uhlíčku, který vypadne z kamen, nevědí ještě, že se mohou spáliti a že to bolí; berou do ruky nůž, nevědí, že se mohou porazit. I my jsme byli takovými a mnohý snad ještě teď je tak všetečný. Některé dítě se dotýká sebe nebo jiných na takových místech těla, které máme mítí stále přikryté. Maminka malé dítě napomene, neví totiž, co dělá! ale vy už to víte, že se to nesmí, že je to hřích. Zvláště musíte býti opatrní, jdete-li spát a vstáváte-li ráno z postýlky. Hodné dítě se napřed zbožně pomodlí, pak se slušně svlékne, při ležení má ruce na peřince, myslí jen na Boha. Strážný anděl s radostí se dívá na takové dítě.

Dotýká-li se větší dítě svého těla na místech neslušných se zlým úmyslem, hřeší. Dotýká-li se svého těla, když to musí býti, při mytí a tělesných potřebách, není to hřích. Není také hřích, dotýká-li se matka při mytí těla dítěte na takových místech, nebo lékař, je-li dítě nemocné. Nikdy nezapomínejme, že Bůh vše vidí a všude jest. Nedělejte,

nemluvte, nedívejte nikdy na to, zač byste se museli stydět před rodiči a řádnými lidmi. Dotýkal jsem se nestydatě sebe? Jiných? Připustil jsem to?

Díval jsem se dobrovolně na nestydaté věci? Na nestydaté obrázky? Kreslil jsem takové obrázky? Mluvil jsem nestydaté řeči? Rád je poslouchal? Myslil jsem nestydatě? Měl nestydaté žádosti? Dotýkal nestydatě jiných? Dovoluji jsem, aby se jini ke mně nestydatě chovali? Sváděl jiné k nestydatosti?

Sedmé a desáté (krádež), osmé (lež)
příkázání Boží.

Jak zní sedmé příkázání Boží?
Jak zní desáté příkázání Boží?
V obou se zakazuje škodit bližnímu na majetku. Jest zakázána i hříšná žádost cizího majetku. Příslloví říká: Z malé jiskry veliký oheň. Maličkosti se začne a kriminálem to končí. Dítě vezme rodičům několik haleřů, po druhé zase, pak více, dítě si zvyká krádeži. Proč bere dítě peníze? Na koupi různých tretek, zbytečností! Ceho potřebuje, dostává od rodičů. Dítě kupováním různých zbytečností si zvyká zbytečnému utrácení, chce mít vše, co u jiných vidí. Takové dítě se nenaučí šetřit. Mnohdy uvádí nenechavé dítě v podezření sourozence nebo služebné. Pokud odcizí několik haleřů, jest to lehký hřích, stává-li se s tak úmyslem a je-li toho více, jest to těžký hřích. B r a l j s e m

rodičům peníze? Kolik jsem odcizil?

Někdy se dětem ztrácejí ve škole různé věci, odcizuje je některé dítě. Někdy jsou to jen maličkosti, ale ani maličkosti nesmím si přivlastniti z cizího majetku. Věci ukradené musíme vrátiti nebo nahraditi. Vzal jsem něco cizího? Byly to peníze? Kolik? Byly to jiné věci? Které?

Na školní tabuli bylo psáno: Kdo ztratil peněženku? Dítě našlo peněženku a ohlásilo to. Tak má jednati každý; to je jednání poctivé a šlechetné. Ponechati si věci nalezené jest hřích. Vrátil jsem věci nalezené?

Chlapec žaloval, že mu jiný chlapec nechce vrátiti vypůjčenou knížku. To jest jednání ošklivé. Když si něco vypůjčím, musím v pořádku vrátiti; nevrátím-li věc vypůjčenou, jest to hřích. Vrátil jsem věc vypůjčenou? Vypůjčené peníze?

Hoši házeli kamením a rozbili několik oken. Utekli a majitel přišel do školy si stěžovati. Ti hoši byli nehodní; udělali škodu a nezaplatili ji. Kdo udělá škodu, musí ji nahraditi. Nahradil jsem učiněnou škodu?

Dva hoši brali u kupce pomeranče. Potkali třetího, jemuž řekli, že je vzali, jeden mu dali, a chlapec jej přijal. Jednal špatně. Krádež je hřích, proto kradených věcí nesmíme nikdy přijímati. Přijal jsem věci kradené?

Bral jsem rodičům peníze? Kolik? Vzal jsem něco cizího? Co to bylo? Kolik peněz? Vrátil jsem věci nalezené? Vypůjčené? Nahradil jsem učiněnou škodu? Přijal jsem kradené věci?

J a k z n í o s m é p ř i k á z á n í B o ž í ?
Pán Bůh v něm zakazuje lež, přetvářku a pomluvu.
Co jest lháti? Vědomě mluvit nepravdu! Děti často lhají, aby si pomohly z nouze. Někdo lže, aby druhého pobavil, jiný lže, aby někomu uškodil. Lež je vždycky hříchem, byť někdy jen lehkým. L h a l j s e m ?

Chlapec doma kradl. Věděli o tom jen rodiče a sourozenci. Bratr chlapcův honem to vypravoval spolužákům. To neměl činiti; připravuje bratra o čest a dobré jméno. Ani o jiných nemáme něco podobného vypravovati, když to není známo, přivádíme zbytečně takovou rodinu do lidských řečí. Jen tehdy smíme a musíme to říci, když se dítě nechce polepšiti, kazí a svádí jiné. Josef také vypravoval otcí špatnosti bratří jen proto, aby se polepšili. V y p r a v o v a l j s e m z l é o j i n ý c h b e z p o t ř e b y ?

Mluvíme-li o někom něco zlého, co neudělal, pomlouváme ho, což jest mnohem větší hřích než vypravovati něco zlého, co udělal. Čest je veliký poklad; snadno bližnímu čest vezmeme, ale těžko mu ji vrátíme. P o m l o u v a l j s e m n ě k o h o ?

Herodes chtěl božské Dítě zabít, ale dělal se nábožným, říkal, že se mu chce klaněti. Mnozí

jednají podobně, dělají se do očí hodnými, po straně jsou zlí a špatní. To je přetvářka. Přetvářel jsem se?

Lhal jsem? Vypravoval jsem o jiných zlé bez potřeby? Pomlouval jsem někoho? Přetvářel jsem se?

Jak zní třetí přikázání církevní? Jsou některé dny, ve kterých nemáme jísti masa. To jsou postní dny. Postním dnem je každý pátek (*nepřipadá-li zasvěcený svátek*). Takovým dnem je Štědrý večer a ještě jiné dny. Kdo v takové dny jí maso, hřeší. Jedl jsem maso v postní dny?

Které jsou hlavní hříchy? Některé dítě pohrdá jinými, že jsou chudší, že tatínek je jen dělníkem. Pohrdal jsem jinými? Závistivý jest, kdo jiným nepřije nic dobrého; je smutný, když se jim něco povede, má radost, když je potká něco zlého. Byl jsem závistivý? Radoval jsem se z cizí škody? Nestřídmý jest, kdo nezřízeně jí a pije. Některé dítě sní k svačině rohlík, pomeranč, mazaný chleba; jiné děti jsou vybíravé, nechtějí jísti, co matka připraví, chtějí jen zamilovaná jídla. Když jíme a pijeme, všechno s mírou. Nezřízené požívání jídla a pokrmu i zdraví škodí. Byl jsem nestřídmý v jídle nebo pití? Nedaří-li se někomu něco, jak si přeje, nevyhovíme-li mu ve všem, zlobí se, nadává, kleje. Kolikrát jste viděli, jak hrubý člověk bije koně, nadává, hromuje, že nemohou utáhnouti těžkého nákladu. To je zlost.

Byl jsem zlostný? Někteří lidé se hněvají na jiné, vyhrožují jim, chtějí jim dělati hanbu a škodu, chtějí se jim pomstít. To je hněv. Hněval jsem se na někoho? Některé dítě se nerado modlí, nerado chodí do kostela, jest líné. Byl jsem lenivý v modlitbě? Ve službě Boží?

Dobře si zapamatuji, kterého hříchu se dopouštím nejčastěji a řeknu to zpovědníkovi.

Někdo bude pokračovati jinak. Každému je ponechána volnost přizpůsobiti chápavosti dětí a poměrům. Podáváme pouze návod!

Vzbuzení lítosti a předsevzetí.

Co je lítost? Jaká má býti lítost? Kdy je lítost vnitřní? Atd.

K vzbuzení lítosti a předsevzetí nutno: 1. modliti se a 2. přemýšleti. Hned na počátku jsem upozornil, abyste se hodně modlili a prosili Ducha Svatého za pomoc a osvícení. Pomodleme se společně k Duchu Svatému. Tak se modlíme denně a Duch Svatý jistě přispěje svou pomocí. Ale i sami se musíme přičiňovati, musíme přemýšleti. O čem máme přemýšleti? O svatosti a spravedlnosti Boží!

Co znamená: Bůh je nejvyšší svatý? Miluje a chce jen dobré a zlé nenávidí! *Co znamená: Bůh je nejvyšší spravedlivý?* Dobré odměňuje a zlé trestá podle zásluhy! Bůh zlé nenávidí a trestá, potrestá i hříšníka, jak zasluhuje.

Bůh trestá hřích.

1. Prvního hříchu se dopustili zlí andělé. Chtěli býti jako Bůh. Hřešili pýchou. Všichni andělé byli přátelé Boží a miláckové Boží. Bůh je měl rád, pokud byli hodni, miloval je. jednal s nimi jako otec s vlastními dětmi. Jak strašně pohněvali Boha hříchem! Ani jednoho z nich neušetřil, všechny uvrhl do pekelných muk, z krásných andělů byli ďáblové. V nebi byli šťastni a blaženi, v pekle nařikají a bědují. Tisíce let již trpí a budou věčně trpěti pro jediný hřích. Jak hrozný je hřích v očích Božích!

Vzpomeňte na trest pyšných andělů a z hloubi srdce volejte k Bohu: Všechny svých hříchů srdečně lituji proto, že za ně od tebe Boha nejvyššího a spravedlivého zasluhuji přísného trestu. Odpusť mi, dobrý Bože, mé hříchy a dej mi milost, abych ti věrně sloužil. Nechci už nikdy hřešiti.

2. Druhého hříchu se dopustili Adam a Eva. Přestoupili přikázání Boží, hřešili neposlušností. V ráji byli šťastni, Bůh s nimi denně rozmlouval, byli jeho dětmi, neznali starostí, nemocí, bolestí, byli i na těle nesmrtelní. A jak byli nešťastní po hříchu! Jak hrozný je stihl trest! Museli opustiti ráj, museli snášeti různé útrapy, těžce pracovati; bolesti, nemoci a smrt byly jim údělem, to byly tresty za hřích. Celá země byla trestem stížena: „Zlořečená budiž země, trní a hloží bude ti plodit,

v potu tváře chléb svůj jísti budeš.“ Všecky slzy, co jich na zemi bylo, všechna vinná i nevinná krev, která tekla, to je trest za hřích. I smrt je následek hříchu.

3. Vzpomeňte na smrt. Jak neradi lidé umírají!
Jak by to bylo bolestné, kdyby teď vás volala smrt. Jak hrozný musí býti hřích, když odměnou jeho je takový trest! Bůh je spravedlivý, hřích veliká urážka Boha, proto i veliký trest za hřích. Bože můj! Nenávidím hřích, jest to největší neštěstí, největší zlo, které ty, Bůh nejvyšší svatý a spravedlivý, musíš trestati. Všech svých hříchů srdečně lituji; nechci již nikdy hřešiti.

4. Bůh trestal všechny lidi potopou, zachránil jen rodinu Noe. Nový doklad, jak Bůh trestá. Bůh vidí každé zlo, i v tmavé noci, zná i nejtajnější myšlenky člověka. Bůh nejvyšší svatý a spravedlivý musí trestati každé zlo!

5. Za pobytu Israelitů na poušti 250 mužů povstalo proti Mojžíšovi a Aronovi. V čele vzbuřenců byli K o r e, D a t a n, A b i r o n. Mojžíš upozornil: „Bůh bude souditi,“ a nařídil lidu: „Odejděte od stanů bezbožníků.“ Země se rozestoupila a pohltila ony tři bezbožníky. Oheň usmrtil všechny ostatní vzbuřence. Tak Bůh trestal neposlušnost a vzpou-ru proti představeným, které lidu dal! Bůh trestá přísně každý hřích, Bůh netrestává hned; jest s h o v í v a v ý. Co znamená: Bůh je shovívavý?

Čeká na polepšení hříšníka! Mnohdy čeká dlouho, dává hříšníkovi čas ku polepšení. Nesmíme zapomínati, že i trpělivost Boží má meze.

Bůh trestá hřích již v tomto životě. Jak Bůh trestá hřích již v tomto životě? Bídou, nemocí, hladem, válkou, atd. Kdo umírá s hříchem bez lítosti, bez sv. zpovědi, bude na věčnosti mnohem více potrestán za těžké hříchy v pekle, za lehké v očištění.

6. Vzpomeňte na očištění. Kdybychom mohli nahlédnouti do očištění a slyšeti nárek ubohých duší, jistě bychom se úzkostlivě varovali i lehkých hříchů. Bolesti ubohých duší jsou mnohem větší než největší bolesti na zemi. K těm bolestem přistupuje ještě veliká touha po Bohu a věčné nebeské vlasti. Proto nařikají, bědují, volají a prosí: „Smilujte se nad námi aspoň vy, přátelé naši, neboť ruka Páně dotkla se nás.“ Ubohé duše pociťují trestající ruku nejvyššího svatého a spravedlivého Boha. Kdyby ubohá duše mohla se vrátiti na zem, činila by největší pokání po celý život, aby nemusela zpět do očištění. Jak hrozný je hřích, i lehký hřích! Všech svých hříchů srdečně lituji, Bože, smiluj se nade mnou, odpusť mi hříchy a chraň mě i před mukami očištění. Nikdy nechci hřešiti.

7. Vzpomeňte na peklo. Hrozné, je-li někdo odsouzen na celý život do žaláře. A co je životní žalář proti věčnému trestu v pekle? Ani paprsek světla tam nepronikne. Brána pekla, která se za

hříšníkem zavře, otevře se jen o posledním soudu k hanbě hříšníků, a pak už nikdy, nikdy. Hrozná muka trpí hříšná duše, které nikdy nepřestanou. Je tam pláč a skřípění zubů následkem děsných bolestí. Duše tam neslyší jediného slova útěchy, jen klení a rouhání, žádné zmírnění bolestí, ani kapka vody v strašlivé žízni. Zavržený je na věky vyloučen z patření na tvář Boží. Stálé vyčítky svědomí pronásledují duše zavržených, samy si vyčítají svou vinu: mohly jsme do nebe, nechtěly jsme, teď musíme trpět bez naděje na vysvobození. Jediný těžký hřích nás uvrhne do pekla, zemřeme-li v něm bez lítosti, bez sv. zpovědi. Proto nenávidím hřích, zvláště těžký hřích. Všechny svých hříchů srdečně lituji, nikdy nechci hřešit. Bože, odpusť mi hříchy a chraň mě před peklem.

8. Vzpomeňte na krásné nebe. Tam bydlí andělé a svatí, Panna Maria, Pán Ježíš, Bůh. Nebeská radost nebude nikdy mít konce. V nebi není hladu, ani horka a zimy, není slz ani nemocí. V nebi zaznívají neustále jásavé andělské zpěvy. V nebi je připraveno místo i pro nás, slíbil to Pán Ježíš. Do nebe se dostane každý, kdo chce a snaží se o to. Do nebe nepřejde nikdo, kdo nemá svatebního roucha, posvěcující milosti Boží. Tuto milost ztrácíme těžkým hříchem; hřích nás olupuje o nebe, o největší štěstí. Chceš přijít do nebe? Ano! Co tedy učiníš? Budeš litovat všech hříchů a upřímně se z nich vyzpovídáš s úmyslem, že už nikdy nebudeš hřešit.

Krátce zopakujeme o hříchu a trestu. Mluvili jsme o lítosti z bázně, která stačí k přijetí svátosti pokání. Lepší je lítost z lásky.

Jak se vzbuzuje lítost z lásky?

Vzpomeňme na Boha, nejlepšého Otce, největšího dobrodince, na nejvyšší a lásky nejhodnější dobro.

Tatínek je na vás hodný, má vás rád. Pro vás pracuje a lopotí se denně; stará se vám o oblek, pokrm; pečuje, abyste neměli hladu a zimy a měli kde bydlet. Za peníze těžce vydělané kupuje vám potřebné věci. Tatínek vám rád někdy způsobí i zvláštní radost. Proto ho máte rádi, chcete mu dělati radost, chráníte se, abyste ho nehněvali.

1. Bůh je nejlepší Otec. Kdyby vám tatínek modré s nebe snesl, vše nejlepší vám dal, nemůže vám dátí tolik a tak krásného jako Bůh.

Bůh vás stvořil, na křtu svatém dal posvěcující milost, učinil dědici nebes. Proto se modlíme: Otče náš, jenž jsi na nebesích. Nebeský Otec miluje nás nezměrnou láskou, bezměrná je jeho starost o nás. Od věčnosti nás miluje. Ještě jste nebyli na světě a Bůh vás již znal, nekonečně vás miloval, a proto vás i stvořil, aby vás učinil šťastné na zemi i na nebi. Po hříchu prvních lidí z velké lásky k lidství slíbil a poslal na svět Vykupitele, aby nám nebe otevřel.

2. Bůh je největší dobrodinec. Dobrodiní, která
nám dává pro duši a tělo, nedovedeme ani spočítati; vše, co máme, máme od Boha. Dává nám zdravé údy. Kolik je na světě mrzáků! Jak jsou ti lidé nešťastní! Děkujte Bohu denně za dar zdraví. Bůh dává pokrm; neměli bychom chleba, mouky a jiných pokrmů, kdyby Bůh nedal příznivého počasí, nechránil zemské úrody. Bůh se stará o všechno stvoření, i o nejmenšího červíčka, kterého pouhým okem ani nevidíme. Bůh šatí polní lilie, stará se o ptactvo; ani vlas nespadne s hlavy bez jeho vědomí, bez jeho vůle ani vrabec nesletí se střechy. A jak Bůh miluje a stará se o děti! Dává vám rodiče, stará se o jejich zdraví. Kolik je sirotků a polosírotků, jak se mnohým dětem vede špatně, když ztratily otce nebo matku. Mnohem více se stará Bůh o drahocennou, nesmrtelnou duši. Dává vám strážného anděla, aby duši chránil. Dal vám pravou víru. Kolik dětí je hrozně nešťastných, že neznají dobrého nebeského Otce! Jak jste šťastné děti, že máte pravou Církev a v ní svátosti, prostředky milosti, v nichž dostáváte milost Boží. Jaké štěstí, že se můžete upřímně vyzpovídati, duši očistiti, míti posvěcující milost!

3. Bůh je nejvyšší a lásky nejhodnější dobro-
Na zemi je mnoho dobrého a krásného, jsou tu i mnozí lidé se zlatým srdcem. Všecka pozemská krása je jen stín krásy a dokonalosti Boží. Kdybychom jen jedenkrát mohli viděti krásu a dokonalost Boží, byli bychom tak nadšeni a dojatai, že by-

chom pohrdli vším pozemským, srdce by zahořela láskou a touhou stále a stále viděti Pána Boha.

V Římě žil ve 43. roce př. Kr. veliký vojevůdce a státník Cesar. Neměl děti a přijal za vlastního jakéhosi Bruta. Byl mu velice nakloněn a Brutus měl býti jeho universálním dědicem. Ten Brutus byl nezdárný, nehodný. Ještě s jinými druhy zavraždil svého dobrodince; dýkou mu proklál srdce. Děti, nebuďte podobnými nevďečníky k nebeskému Otci! Kdo má těžký hřích, nechce Boha uznávati za svého pána a otce, nechce mu sloužiti, chce ho s trůnu svrhnouti. Co byste řekly žebrákovi, který by vám hodil almužnu pod nohy jen proto, že chce víc? Nejednaly jste mnohdy podobně? Co tedy učiníte? Litovati všech hříchů! Nejmilejší a nejlepši Otče, tys ke mně tak dobrý, tak dobře se mnou smýšlíš, tolik dobrodiní jsi mi prokázal a stále prokazuješ! Odpusť mi, že jsem tě hněval, byl k tobě nevďečný. Miluji tě z celého srdce, lituji z lásky k tobě všech svých hříchů. Už nikdy nebudu tvou lásku spláceti nevďekem! (*Společně se pomodliti lítost.*)

*Kdo je náš nejlepši Otec? Proč je Bůh náš nejlepši Otec? Kdo je náš největši dobrodinec? Proč je Bůh náš největši dobrodinec? Proč je Bůh nejvyšši a lásky n e j-
h o d n ě j s í d o b r o?*

Hříchem prvních lidí ztratili jsme nebe a zasloužili peklo. Syn Boží se nad ubohým lidstvem smíloval, vzal na sebe lidskou podobu a sestoupil s nebe na zem, aby nás vykoupil. Leží v betlem-

ském chlévě jako malé, slabé dítě. Jest chudičký, aby nás učinil bohatými a šťastnými dětmi Božími.

Celý život obětoval pro nás; modlil se za nás, mnohdy celé noci pracoval pro nás bez únavy, chodil a kázal slovo Boží, uzdravoval nemocné, vyhledával hříšníky, prokazoval lidem mnoho dobrého na těle i na duši. A jak měl rád děti! Proto mu říkáme přítel dětí.

I vás miluje a chce vás všechny učiniti šťastnými. Chce vás zbaviti hříchů, které vás činí nešťastnými. K tomu je třeba, abyste hříchů litovaly a upřímně se z nich vyzpovídaly. Vzpomeňte, co vytrpěl, aby nás vykoupil, hříchů zbavil! Často vzpomínejte na jeho bolesti; to je nejlepší prostředek k vzbuzení lítosti z lásky.

Ježíš se pro nás krví potil. Bylo to ve čtvrtek večer. Ustanovil Nejsvětější Svátost a podával apoštolům první svaté přijímání. Po tom šel s apoštoly přes potok Cedron na horu Olivetskou do zahrady Getsemanské. Tam řekl třem apoštolům: „Smutná je duše má až k smrti“. *Proč byla duše Ježíšova tak smutná?* Vševědoucí Ježíš viděl v té chvíli všechny hříchy lidí celého světa. Ty hříchy volaly k Bohu o pomstu, Bůh byl jimi urážen a hněván. Ježíš chce všechny hříchy vzít na sebe, chce za ně pykati. Nebeský Otec má ho tak trestati, jako by sám ty hříchy učinil. Bude to hrozný trest. Vševědoucí Ježíš viděl i všechny muky, které od této chvíle vytrpí až do smrti na kříži. Věděl také, že mnozí

budou pohrdati tak velikým utrpením a tak velikou láskou, že zahynou, byť je chce zachrániti a do nebe přivésti. V největší bolesti všichni ho opustili: apoštolové spali, opustil ho nebeský Otec, opustili lidé. Tak hrozná byla jeho bolest, že se krví potil. *Kdo zavinil tu bolest a krvavý pot?* Naše hříchy! Moje i vaše! Proto litujeme hříchů a volejme se srdcem lítostivým: Můj Spasiteli, jenž jsi se za mé hříchy krví potil, jak toho lituji, že jsi musel za mě tolik trpěti! Odpusť mi hříchy, a dej mi milost, abych tě stále miloval z celého srdce. Už nikdy nechci hřešiti.

Ježíš byl pro nás bičován. (*Vypravuje se.*) Spasitel volal slovy proroka: Lidé můj, co jsem ti učinil? Děti, co vám Spasitel učinil, že mu hříchy působíte tolik bolestí! Proč jste tolik nevďečné! Tolik dobrodiní vám prokázal, tolik lásky ukázal, kde je vaše láska, kde vaše vděčnost? Litujte hříchů z lásky k zbičovanému Spasiteli.

Ježíš byl pro nás trním korunován. (*Vypravuje se.*) Trním korunovaný Spasitel budil soucit. Sám Pilát byl dojat. Vvvedl Ježíše na pavlač domu a volal: Ejhle člověk! Tím chtěl říci: Podívejte se, jak je zmučen, slitujte se nad ním, spokojte se jeho bolestí, já ho propustím. Židům to nestačilo, šíleně řvali: Ukřižuj ho! Snad jste někdy viděli obraz korunovaného Spasitele s nápisem Ecce homo. Zadíváte-li se do jeho smutného, krví a potem zbroceného, a přece nebeským klidem zářícího obličeje, zdá se, jako by Spasitel mlu-

vil: Podívej se, co jsem musel trpěti i za tvé hříchy! Varuj se hříchů, už nikdy mě nezarmucuj! Tolik jsem tě miloval, měj i ty trochu lásky ke mně!

Ježíš nesl pro nás těžký kříž. Pilát z bázně před Židy odsoudil Pána Ježíše k smrti. „Neplacte nade mnou, ale nad sebou a svými dětmi.“ Tím chce Kristus říci: Plačte nad svými hříchy a hříchy svých dětí. Vaše hříchy i vašich děd vložily mi kříž na ramena a „sou tak těžké, že jsem třikrát klesl pod jejich tíhou. A jaká bolest pro matku i dítě, Pannu Marii a Ježíše, když se setkali na křížové cestě! Nemohla ho potěšiti, nemohla mu pomoci. Jak ráda by sama nesla těžký kříž!

Ježíš byl pro nás ukřižován. (*Vylíčí se celý postup ukřižování.*) Kdo dovede popsati utrpení Ježíšovo? Tolik ještě nikdo nevytrpel a vytrpěti ani nemůže. A s jakou láskou a trpělivostí snášel Ježíš všechny ty bolesti! Jeho poslední slova jsou nejepší důkaz velké lásky k nám všem, hlavně k hříšníkům. (*Žopakovati poslední slova Páně a zcela stručně vysvětliti jejich význam.*) Zadívejte se doma častěji na kříž (*nemáte-li doma kříže, poproste rodiče, aby je zakoupili*), pozorujte obličej umírajícího Spasitele, jak nás miloval, když pro nás umřel. Jistě si zaslouží naší lásky. Pán Ježíš se ukázal Petrovi a třikrát se tázal: „Šimone, synu Janův, miluješ mě?“ Petr odpověděl: „Pane, ty víš všechno, ty víš, že tě miluji.“ Při třetí otázce bylo mu smutno, vzpomněl si, že Pána Ježíše třikrát velice

urazil, hrozná lítost sevřela mu srdce. Kdyby se vás umírající Spasitel tázal: Děti, milujete mě? Jistě byste volaly: Milujeme, milujeme, tys tak milý a dobrý, ty zasluhuješ naší lásky. Často jsme tě nemilovaly, hněvaly a zarmucovaly. Litujeme toho z lásky k tobě, ne z bázně před tvým trestem. Z lásky k tobě, dobrý Spasiteli, litujeme všech svých hříchů, dej nám milost, abychom se z nich náležitě vyzpovídaly, a my si umínujeme, že už nikdy nebudeme hřešit a jen tebe milovati. (*Společně se odříká modlitba lítosti a vzbudí opravdové předsebevzetí.*)

Zpověď a dostiučinění.

Den svaté zpovědi se blíží; jest to krásný den, veliký a důležitý, na který budeme často vzpomínati. Třeba ještě na něco upozorniti.

Den před svatou zpovědí si vyzpytujete svědomí. Hříchy, které byste snadno zapomněly, napíšete si na papír a naučíte se jim zpaměti. Papírek si vezmete s sebou do Modlitebních knížek, abyste nahlédly, kdybyste si nemohly vzpomenouti. (*Jsem odpůrce odříkávání všech hříchů z papírku!*) Den před svatou zpovědí jděte na Mši svatou a poproste tatínka a maminku, aby se modlili s vámi a za vás. Po vyučování zajděte do kostela a pomodlete se Křížovou cestu. Poproste Spasitele o milost a slibte mu, že se jistě polepšíte. Dítě, které to poctivě myslí se svatou zpovědí, jest již den před tím docela jiné než jindy. Myslí na

svatou zpověď, víc se modlí, přemýšlí o hříších vzpomíná na lásku Pána Ježíše a jeho veliké bolesti za naše hříchy. Večerní modlitbu vykonává zvlášť pobožně, poprosí rodiče a sourozence, aby se za ně modlili, vzbudí lítost, znovu si připomene všechny hříchy a uléhá s lítostí a dobrým úmyslem.

V den svaté zpovědi jde znovu na Mši svatou s maminkou nebo tatínkem, a nemohou-li aspoň je poprosí, aby se doma modlili. Při Mši svaté vzbudí zase lítost a opravdové předsevzetí. Je-li svatá zpověď hned po Mši svaté v kostele, vykáží se dětem místa, kde mají stát, jak ke zpovědnicím přiklekat, atd. (*Neschvaluji zpovídati ve škole a už docela ne ve farní kanceláři nebo pokoji.*) Před svatou zpovědí modlete se litanie, růženec, modlitbu lítosti, modlitby před svatou zpovědí, Před svatou zpovědí netrpíme šeptání, ohlížení, ať se děti modlí! Modlitba předpokládá Modlitební knížky.

Jakmile dítě vstoupí do zpovědnice, klekne a uctivě požádá o svaté požehnání. Pak odříkává zpovědní formuli (*ta se musí společně naučiti po náležitém výkladu*), vyznává se z hříchů a vzbuzuje lítost (*také naučiti*). Kněz před rozhřešením promlouvá k vám několik upřímných slov nebo se vás ještě na něco zeptá. Dávejte tedy dobrý pozor. Otázky zpovědníkovy zodpovídejte poctivě, upřímně, pravdivě. Ničeho se nebojte. Zpovědník se nedotazuje ze zvědavosti nebo aby vás huboval, ptá se z lásky k vám nebo proto, že se musí ptáti, aby svatá zpověď byla úplná a platná. Řiďte se

podle toho, co vám zpovědník řekne. Napomíná vás jménem Božím, chce jen vaše dobro, záchranu vaší duše. Uloží vám i pokání, které vykonáte náležitě. Kdybyste něčemu nerozuměli, zeptáte se.

Kněz se nad vámi modlí a uděluje rozhrěšení. Zdvihne pravou ruku a dělá nad vámi kříž. V okamžiku co se kněz modlí, vzbudíte ještě jednou lítost nad svými hříchy; v tom okamžiku máte odpuštěny hříchy. Vstanete, políbíte stolu, odcházíte pomodlíti se uložené pokání.

Poděkujte Pánu Bohu za milost odpuštění hříchů. Můžete tak učiniti svými slovy, docela prostě, to je Pánu Bohu nejmilejší. Pomodlíte se ještě modlitby po svaté zpovědi a přidáte ještě některé modlitby: bolestný růženec, křížovou cestu, atd. Slušně odejdete, slušně jdete domů, víte, co jste Bohu slíbily. Večer vzbudte znovu lítost a dobrý úmysl. Svým jednáním musíte ukázati, že jste se skutečně polepšily; kdo zůstal stejným, zpovídal se špatně!

Příprava na první svatou zpověď vyžaduje mnoho práce a svědomitosti! Inspektoři náboženství by se měli přesvědčovati — hlavně u laických sil — jaká péče se této přípravě věnuje, a zasednouti i do zpovědnice, aby se přesvědčili, jak se děti zpovídají!

